

TARGET

PBD

MODUL PENTAKSIRAN BILIK DARJAH

TINGKATAN

4

KSSM

Muruga Krishnan (*Guru Cemerlang*)
Hafiz J.
Sam Yap



PEMBELAJARAN DIGITAL

- ⚡ Info
- ⚡ Video
- ⚡ Pentaksiran Akhir Tahun
- ⚡ POT



PEMERKASAAN PBD & SPM

- ⚡ Nota Ekspres
- ⚡ Modul PBD
 - ▶ Praktis Topikal
 - ▶ KBAT & i-THINK
- ⚡ Modul SPM
 - ▶ Ujian Topikal
 - ▶ Pentaksiran Akhir Tahun
- ⚡ Jawapan Kod QR

TARGET

PBD

MODUL PENTAKSIRAN BILIK DARJAH

TINGKATAN

4

KSSM

EKONOMI

Muruga Krishnan (*Guru Cemerlang*)

Hafiz J.

Sam Yap

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 2025

An ISO 9001:2015 QMS certified company

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran, atau ditukarkan dalam apa-apa bentuk atau dengan alat apa jua pun, sama ada dengan cara elektronik, sawat, gambar, rakaman, atau sebagainya, tanpa kebenaran daripada Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. terlebih dahulu.

ISBN: 978-629-470-954-6

Cetakan Pertama 2025



Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. (89120-H)

Lot 8, Jalan P10/10, Kawasan Perusahaan Bangi,
Bandar Baru Bangi, 43650 Bangi, Selangor Darul Ehsan, Malaysia.
Tel: 03-8922 3993 E-mel: pelangi@pelangibooks.com
Pertanyaan: customerservice@pelangibooks.com

Dicetak di Malaysia oleh My BookPal Sdn. Bhd.

No. 14, Jalan Taming 10, Taman Taming Jaya, 43300 Balakong Selangor Darul Ehsan.

Sila layari <https://plus.pelangibooks.com/errata> untuk mendapatkan pengemaskinian bagi buku ini (sekiranya ada).

REKOD PENTAKSIRAN MURID

EKONOMI *Tingkatan 4*

Nama: _____

Tingkatan: _____

BAB	STANDARD PRESTASI		PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	DESKRIPTOR	(✓) MENGUASAI	(7) BELUM MENGUASAI
1 PENGENALAN KEPADA EKONOMI	1.1 Konsep Kekurangan, Pilihan dan Kos Lepas			
	TP1	Menyatakan maksud kekurangan, pilihan dan kos lepas		
	TP2	Menerangkan konsep kekurangan berasaskan faktor pengeluaran terhad		
	TP3	Menjelaskan konsep kekurangan, pilihan dan kos lepas dari sudut individu, firma dan kerajaan berdasarkan contoh		
	TP4	Mengaplikasikan konsep kos lepas dengan menganalisis satu situasi dan membuat keputusan		
	TP5	Membuat keputusan pemilihan di antara dua alternatif barang dan perkhidmatan berdasarkan keluk kemungkinan pengeluaran		
	TP6	Menilai kos dan faedah yang terlibat daripada beberapa alternatif program komuniti/ masyarakat/ kerajaan. Buat pilihan dari penilaian tersebut dan berikan justifikasi		
	1.2 Sistem Ekonomi dan Penyelesaian Masalah Asas Ekonomi			
	TP1	Menyatakan empat masalah asas ekonomi		
	TP2	Menerangkan maksud ringkas sistem ekonomi pasaran bebas, sistem ekonomi perancangan pusat dan sistem ekonomi campuran		
	TP3	Menerangkan ciri-ciri utama sistem ekonomi pasaran bebas, sistem ekonomi perancangan pusat, sistem ekonomi campuran dan sistem ekonomi Islam serta mengenal pasti contoh negara yang mirip kepada sistem berkenaan		
	TP4	Membezakan cara masalah asas ekonomi diuruskan oleh negara-negara yang mirip kepada sistem ekonomi perancangan pusat, sistem ekonomi pasaran bebas dan sistem ekonomi campuran		
	TP5	Membandingkan bagaimana masalah penentuan jenis barang yang hendak dikeluarkan, penentuan kadar upah dan harga diuruskan oleh sistem ekonomi pasaran bebas dan sistem ekonomi perancangan pusat berdasarkan contoh		
	TP6	Mengenal pasti ciri-ciri ekonomi campuran di Malaysia berdasarkan contoh dan memberi cadangan sejauh mana perlunya campur tangan kerajaan		

Tahap Penguasaan Bab 1

TP 1

TP 2

TP 3

TP 4

TP 5

TP 6

BAB	STANDARD PRESTASI		PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	DESKRIPTOR	(✓) MENGUASAI	(7) BELUM MENGUASAI
2 PASARAN	2.1 Keseimbangan Pasaran			
	TP1	Menyatakan hubungan antara harga dengan kuantiti diminta dan ditawarkan		
	TP2	Membina jadual permintaan dan penawaran individu dan pasaran serta mengaitkannya dengan hukum permintaan dan penawaran		
	TP3	Mengenal pasti dan menghuraikan penentu permintaan dan penentu penawaran berdasarkan situasi yang diberi serta membezakan antara perubahan kuantiti diminta/ ditawarkan dengan perubahan permintaan/penawaran sesuatu barang berdasarkan keluk		
	TP4	Memaparkan dan menjelaskan dengan gambar rajah penentuan harga dan kuantiti pasaran melalui mekanisme harga		
	TP5	Menganalisis kesan perubahan dalam permintaan dan penawaran ke atas harga keseimbangan pasaran, kuantiti diminta dan kuantiti ditawarkan berdasarkan situasi		
	TP6	Menilai keputusan yang diambil oleh seorang usahawan berdasarkan kepada keluk permintaan dan keluk penawaran barang dan perkhidmatan yang hendak dikeluarkan		
	2.2 Keanjalan Harga			
	TP1	Memberi maksud keanjalan harga permintaan dan keanjalan harga penawaran		
	TP2	Membezakan antara keanjalan harga permintaan/ penawaran anjal dengan keanjalan harga permintaan/ penawaran tak anjal berdasarkan gambar rajah		
	TP3	Menjelaskan penentu keanjalan permintaan dan penentu keanjalan penawaran berdasarkan situasi		
	TP4	Menggunakan pengiraan jumlah hasil untuk menunjukkan perhubungan di antara perubahan harga dengan perubahan jumlah hasil untuk keanjalan yang berbeza		
	TP5	Menganalisis perbezaan keanjalan harga penawaran di antara barang perkilangan dan barang pertanian		
	TP6	Menilai kewajaran tindakan firma dan kerajaan membuat keputusan berdasarkan keanjalan harga permintaan		
Tahap Penguasaan Bab 2 TP 1 ☐ TP 2 ☐ TP 3 ☐ TP 4 ☐ TP 5 ☐ TP 6 ☐				
3 WANG, BANK DAN PENDAPATAN INDIVIDU	3.1 Wang dan Bank			
	TP1	Menyenaraikan fungsi wang, bank pusat dan bank perdagangan		
	TP2	Menjelaskan fungsi wang, bank pusat dan bank perdagangan		

BAB	STANDARD PRESTASI		PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	DESKRIPTOR	(✓) MENGUASAI	(7) BELUM MENGUASAI
3 WANG, BANK DAN PENDAPATAN INDIVIDU	TP3	Mengenal pasti pelbagai produk perbankan termasuk produk berlandaskan prinsip syariah dan mengaitkannya dengan fungsi bank		
	TP4	Membanding beza fungsi bank perdagangan dengan bank pusat		
	TP5	Menganalisis kelebihan dan kekurangan jenis-jenis tabungan dan pinjaman berdasarkan contoh		
	TP6	Mencadangkan perkhidmatan bank perdagangan yang terbaik untuk keperluan tertentu dan memberi justifikasi berdasarkan analisis maklumat dari pelbagai sumber		
	3.2 Pendapatan Individu			
	TP1	Menyenaraikan jenis pekerjaan yang terdapat dalam setiap sektor ekonomi		
	TP2	Menerangkan faktor pemilihan pekerjaan		
	TP3	Mengenal pasti pelbagai jenis pendapatan orang dewasa dan kaitkannya dengan jenis pendapatan		
	TP4	Menganalisis jenis-jenis pekerjaan di pasaran dan membuat keputusan pemilihan pekerjaan berdasarkan kriteria ditetapkan		
	TP5	Membuat ramalan tentang jenis dan trend pekerjaan di masa hadapan dan memberikan justifikasi		
	TP6	Mengenal pasti matlamat kerjaya dan mewujudkan pelan dan jadual waktu untuk mencapainya, termasuk keperluan pendidikan/latihan, kos dan kemungkinan hutang yang ditanggung		
	3.3 Penggunaan Pendapatan Individu			
	TP1	Menyatakan maksud pendapatan boleh guna dan mengenal pasti pelbagai jenis potongan wajib		
	TP2	Menerangkan penggunaan pendapatan boleh guna dari aspek perbelanjaan pendapatan, belanjawan peribadi dan perancangan kewangan peribadi		
	TP3	Menghuraikan berserta contoh cara berbelanja dan mengurus belanjawan dengan berhemah serta merancang kewangan peribadi dengan bijak untuk kesejahteraan masa hadapan		
	TP4	Menerangkan kepentingan belanjawan peribadi dan membandingkan belanjawan peribadi antara beberapa kumpulan individu serta membincangkan perbezaan tersebut		
	TP5	Menganalisis dan membandingkan pelbagai jenis simpanan dan pelaburan peribadi		
	TP6	Menilai beberapa potensi pelaburan dan membuat keputusan pelaburan peribadi dengan mempertimbangkan tahap risiko dan pulangan		

Tahap Penguasaan Bab 3

TP 1

TP 2

TP 3

TP 4

TP 5

TP 6

4

PENGELUARAN

BAB	STANDARD PRESTASI		PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	DESKRIPTOR	(✓) MENGUASAI	(7) BELUM MENGUASAI
4 PENGELUARAN	4.1 Konsep Pengeluaran, Kos dan Hasil			
	TP1	Menyatakan maksud pengeluaran, kos, jumlah hasil dan untung		
	TP2	Menjelaskan fungsi pengeluaran jangka pendek, kos pengeluaran, jumlah hasil dan untung berdasarkan jadual		
	TP3	Menghitung kos pengeluaran, jumlah hasil dan untung serta menentukan tingkat pengeluaran paling cekap berdasarkan jadual atau situasi		
	TP4	Mengenal pasti pengeluaran jangka pendek berdasarkan contoh pengeluaran suatu barang		
	TP5	Menganalisis jadual yang menunjukkan hubungan antara perubahan output dengan perubahan dalam jumlah kos, kos purata dan kos marginal dan mengenal pasti tahap di mana firma perlu tutup perniagaan		
	TP6	Dengan menggunakan konsep kos dan hasil, murid mencadangkan strategi untuk menambah baik sesuatu perniagaan		
	4.2 Produktiviti dan Eksternaliti			
	TP1	Menyatakan maksud produktiviti dan eksternaliti		
	TP2	Menjelaskan faktor yang mempengaruhi produktiviti dan faktor yang menyebabkan eksternaliti		
	TP3	Mengenal pasti dan menerangkan faktor yang mempengaruhi produktiviti berdasarkan contoh		
		Mengenal pasti eksternaliti positif (faedah sosial) dan eksternaliti negatif (kos sosial) berdasarkan contoh		
	TP4	Menganalisis dan menilai kewujudan eksternaliti negatif dan positif berdasarkan contoh		
	TP5	Menilai kos dan faedah persendirian serta kos dan faedah sosial berkaitan dengan satu projek pembangunan		
	TP6	Mencadangkan dasar untuk mengurangkan pencemaran persekitaran yang disebabkan oleh dasar sedia ada dengan mengenal pasti faedah sosial dan kos sosial kedua-dua dasar sedia ada dan dasar yang dicadangkan		

Tahap Penguasaan Bab 4

TP 1

TP 2

TP 3

TP 4

TP 5

TP 6

KANDUNGAN

Rekod Pentaksiran Murid Ekonomi Tingkatan 4	iii – vi
Nota Ekspres	N1 – N9
Modul PBD	1 – 92

BAB 1 Pengenalan Kepada Ekonomi 1

- | | | |
|-----|---|----|
| 1.1 | Konsep Kekurangan, Pilihan dan Kos Lepas | 1 |
| |     | |
| | Info PPT PAK-21 Praktis | |
| 1.2 | Sistem Ekonomi dan Penyelesaian Masalah Asas Ekonomi | 11 |
| |    | |
| | Info Video Praktis | |

BAB 2 Pasaran 19

- | | | |
|-----|---|----|
| 2.1 | Keseimbangan Pasaran | 19 |
| |     | |
| | Video PPT PAK-21 Praktis | |
| 2.2 | Keanjalan Harga | 37 |
| |   | |
| | Info Praktis | |

BAB 3 Wang, Bank dan Pendapatan Individu 48

- | | | |
|-----|---|----|
| 3.1 | Wang dan Bank | 48 |
| |    | |
| | Info PPT Praktis | |

- | | | |
|-----|---|----|
| 3.2 | Pendapatan Individu | 55 |
| |   | |
| | Video PAK-21 | |
| 3.2 | Penggunaan Pendapatan Individu | 62 |
| |   | |
| | Video Praktis | |

BAB 4 Pengeluaran 76

- | | | |
|-----|--|----|
| 4.1 | Konsep Pengeluaran, Kos dan Hasil | 76 |
| |   | |
| | Info Praktis | |
| 4.2 | Produktiviti dan Eksternaliti | 85 |
| |    | |
| | Video PAK-21 Praktis | |

MODUL SPM 93 – 128

- ▷ Ujian 1
- ▷ Ujian 2
- ▷ Pentaksiran Akhir Tahun
- ▷ ePentaksiran Akhir Tahun 

▶▶▶ JAWAPAN

<https://plus.pelangibooks.com/Resources/TargetPBD/EkonomiT4/Jawapan.pdf>



NOTA EKSPRES

BAB 1 ►► Pengenalan kepada Ekonomi

- Definisi ekonomi
 - Merupakan bidang sains sosial
 - Bagaimana manusia memperuntukkan sumber ekonomi yang terhad
 - Memenuhi kehendak manusia yang tidak terhad

2. Faktor pengeluaran

Jenis	Tanah	Buruh	Modal	Usahawan
Maksud	Anugerah alam semula jadi	Tenaga manusia dari segi mental dan fizikal	Wang dan alatan	Individu yang menggabungkan faktor pengeluaran
Ganjaran	Sewa	Upah	Faedah	Untung
Jumlah	Terhad	Terhad	Terhad	Terhad
Contoh	Sumber alam	Pekerja mahir dan tidak mahir	Modal perniagaan	Pengusaha bas sekolah

3. Unit ekonomi

Isi rumah/individu	Individu yang tinggal di dalam sebuah rumah
Firma	Pengeluar barang dan perkhidmatan
Kerajaan	Pihak yang memerintah sebuah negara

4. Masalah ekonomi – kekurangan / pilihan / kos lepas

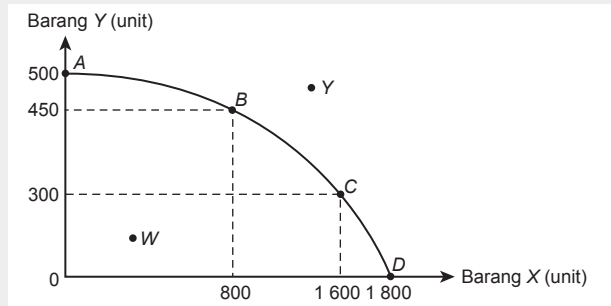
Masalah ekonomi \ Unit ekonomi	Individu	Firma	Kerajaan
Kekurangan	Pendapatan terhad tetapi kehendak tidak terhad	Sumber ekonomi terhad tetapi projek tidak terhad	Sumber hasil terhad tetapi projek pembangunan tidak terhad
Pilihan	Barang yang memberi kepuasan maksimum	Projek yang membawa untung maksimum dan kos minimum	Projek pembangunan yang membawa kebajikan maksimum kepada masyarakat
Kos lepas	Nilai barang kedua terbaik	Projek kedua terbaik	Projek pembangunan kedua terbaik

5. Keluk kemungkinan pengeluaran

Maksud: Had maksimum gabungan dua jenis barang yang dapat dihasilkan oleh sebuah ekonomi dengan menggunakan semua faktor pengeluaran sedia ada dan tingkat teknologi tertentu.

Andaian:

- Mengeluarkan dua jenis barang
- Tingkat teknologi tetap
- Ekonomi mencapai guna tenaga penuh
- Faktor pengeluaran tetap dan terhad

Contoh:


Titik	Maksud
A	Semua faktor pengeluaran digunakan untuk menghasilkan barang Y sahaja.
B	Sebanyak 800 unit barang X dan 450 unit barang Y dikeluarkan dengan menggunakan semua faktor pengeluaran.
C	Sebanyak 1 600 unit barang X dan 300 unit barang Y dikeluarkan dengan menggunakan semua faktor pengeluaran.
D	Semua faktor pengeluaran digunakan untuk menghasilkan barang X sahaja.
W	Ada pembaziran sumber kerana bukan semua faktor pengeluaran digunakan dengan sepenuhnya.
Y	Ketidakupayaan ekonomi mengeluarkan barang X dan Y kerana kekurangan sumber ekonomi.

6. Masalah asas ekonomi

Jenis	Maksud	Penyelesaian
Apa	Jenis barang	Mekanisme pasaran atau permintaan masyarakat
Berapa	Kuantiti/ bilangan/ jumlah barang	Mekanisme pasaran atau permintaan masyarakat
Bagaimana	Teknik/ kaedah/ cara pengeluaran	Intensif buruh atau modal Untung maksimum dan kos minimum
Untuk siapa	Agihan barang/ pengguna	Agihan pendapatan atau kuasa beli

7. Ciri-ciri sistem ekonomi

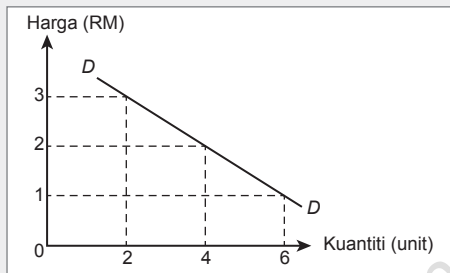
Jenis Ciri	Sistem ekonomi pasaran bebas	Sistem ekonomi perancangan pusat	Sistem ekonomi campuran	Ekonomi Islam
Pemilikan faktor pengeluaran	Individu dan swasta	Kerajaan	Swasta dan kerajaan	Tuhan (Allah)
Penentu kehendak	Pengguna bebas menentukan penggunaan dan pengeluar bebas menentukan aktiviti pengeluaran	Kerajaan menentukan penggunaan dan pengeluaran	Swasta ikut mekanisme pasaran manakala kerajaan keluarkan barang awam	Swasta ikut mekanisme pasaran dan ikut syariah manakala kerajaan keluarkan barang awam
Pembuat pilihan	Pengguna dan pengeluar bebas membuat pilihan	Pengguna dan pengeluar tidak bebas membuat pilihan	Pengguna dan pengeluar bebas membuat pilihan dengan kawalan kerajaan	Pengguna dan pengeluar bebas membuat pilihan berdasarkan syariah dengan kawalan kerajaan

BAB 2 Pasaran

Permintaan

1. Permintaan bermaksud keinginan dan kemampuan individu untuk membeli sesuatu barang atau perkhidmatan pada tingkat harga dan jangka masa tertentu.
2. **Hukum permintaan:** Apabila harga meningkat, kuantiti diminta berkurang dan sebaliknya apabila harga menurun, kuantiti diminta bertambah.
3. Jadual dan keluk permintaan individu:

Harga (RM)	Kuantiti diminta (unit)
1	6
2	4
3	2



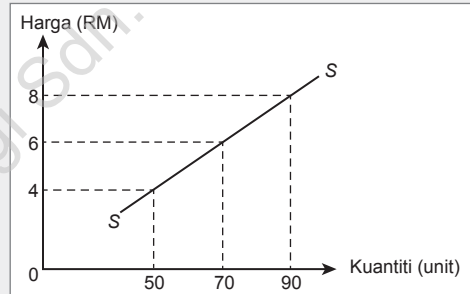
- Ciri: (i) Mencerun ke bawah dari kiri ke kanan
(ii) Mempunyai kecerunan negatif
(iii) Menunjukkan hubungan songsang antara harga dan kuantiti diminta

4. Permintaan pasaran merujuk kuantiti sesuatu barang atau perkhidmatan yang diminta oleh semua individu pada tingkat harga dan jangka masa tertentu.
5. Penentu permintaan terdiri daripada:
 - (a) Harga barang itu
 - (b) Penentu bukan harga barang itu
 - (i) Harga barang lain
 - (ii) Cita rasa
 - (iii) Pendapatan
 - (iv) Musim
 - (v) Jangkaan harga masa depan
 - (vi) Dasar kerajaan

Penawaran

1. Penawaran bermaksud kuantiti sesuatu barang atau perkhidmatan yang ditawarkan oleh sebuah firma pada tingkat harga dan jangka masa tertentu.
2. **Hukum penawaran:** Apabila harga meningkat, kuantiti ditawarkan meningkat dan apabila harga menurun, kuantiti ditawarkan menurun.
3. Jadual dan keluk penawaran firma:

Harga (RM)	Kuantiti ditawarkan (unit)
4	50
6	70
8	90

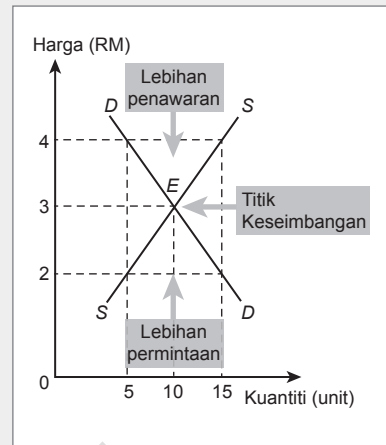


- Ciri: (i) Mencerun ke atas dari kiri ke kanan
(ii) Mempunyai kecerunan positif
(iii) Menunjukkan hubungan langsung antara harga dan kuantiti ditawarkan

4. Penawaran pasaran merujuk kuantiti sesuatu barang atau perkhidmatan yang ditawarkan oleh semua firma dalam pasaran pada tingkat harga dan jangka masa tertentu.
5. Penentu penawaran terdiri daripada:
 - (a) Harga barang itu
 - (b) Penentu bukan harga barang itu
 - (i) Harga faktor pengeluaran
 - (ii) Jangkaan harga masa depan
 - (iii) Cuaca
 - (iv) Tingkat teknologi
 - (v) Matlamat pengeluaran
 - (vi) Dasar kerajaan

Keseimbangan Pasaran

Harga (RM)	Kuantiti permintaan (unit)	Kuantiti penawaran (unit)	Keadaan pasaran	Tindak balas harga	Implikasi
2	15	5	Lebih permintaan	Naik	Permintaan turun, penawaran naik
3	10	10	Keseimbangan	Tetap	Tidak berubah
4	5	15	Lebih penawaran	Turun	Permintaan naik, penawaran turun



Perubahan Keseimbangan

Perubahan permintaan		Perubahan penawaran	
Permintaan bertambah	Permintaan berkurang	Penawaran bertambah	Penawaran berkurang

Keanjalan Harga Permintaan

Keanjalan harga permintaan mengukur tindak balas perubahan harga ke atas kuantiti diminta sesuatu barang.

Rumus 1	Rumus 2	Rumus 3
$E_d = \frac{\frac{Q_1 - Q_0}{Q_0} \times 100}{\frac{P_1 - P_0}{P_0} \times 100}$	$E_d = \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P}$	$E_d = \frac{Q_1 - Q_0}{Q_0} \times \frac{P_0}{P_1 - P_0}$

Jenis	Anjal	Tak anjal
Nilai	Lebih daripada satu ($E_d > 1$).	Kurang daripada satu ($E_d < 1$).
Maksud	Peratus perubahan kuantiti diminta lebih besar daripada peratus perubahan harga.	Peratus perubahan harga lebih besar daripada peratus perubahan kuantiti diminta.
Tafsir	$E_d = 1.5$: Perubahan harga sebanyak 1% menyebabkan perubahan kuantiti diminta sebanyak 1.5%.	$E_d = 0.5$: Perubahan harga sebanyak 1% menyebabkan perubahan kuantiti diminta sebanyak 0.5%.



Jenis	Anjal	Tak anjal
Keluk		
Penentu keanjalan harga permintaan		
- Jenis barangan - Faktor jangka masa - Bilangan barang pengganti - Nisbah perbelanjaan dengan pendapatan - Bilangan kegunaan - Ketagihan - Ketahanan barang		
Hubungan hasil dengan keanjalan harga permintaan		
- Jumlah hasil = Kuantiti × Harga - Bagi barang yang permintaannya anjal, penurunan harga menyebabkan peningkatan jumlah hasil dan kenaikan harga menyebabkan pengurangan jumlah hasil. - Bagi barang yang permintaannya tak anjal, penurunan harga menyebabkan pengurangan jumlah hasil dan kenaikan harga menyebabkan peningkatan jumlah hasil.		

Keanjalan Harga Penawaran

Keanjalan harga penawaran mengukur tindak balas perubahan harga ke atas kuantiti ditawarkan sesuatu barang.

Rumus 1	Rumus 2	Rumus 3
$E_s = \frac{\frac{Q_1 - Q_0}{Q_0} \times 100}{\frac{P_1 - P_0}{P_0} \times 100}$	$E_s = \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P}$	$E_s = \frac{Q_1 - Q_0}{Q_0} \times \frac{P_0}{P_1 - P_0}$

Jenis	Anjal	Tak Anjal
Nilai	Lebih daripada satu ($E_s > 1$).	Kurang daripada satu ($E_s < 1$).
Maksud	Peratus perubahan kuantiti ditawarkan lebih besar daripada peratus perubahan harga.	Peratus perubahan harga lebih besar daripada peratus perubahan kuantiti ditawarkan.
Tafsir	$E_s = 2$: Perubahan harga sebanyak 1% menyebabkan perubahan kuantiti ditawarkan sebanyak 2%.	$E_s = 0.5$: Perubahan harga sebanyak 1% menyebabkan perubahan kuantiti ditawarkan sebanyak 0.5%.
Keluk		
Penentu keanjalan harga penawaran		
- Tambahan kos - Corak penggunaan faktor pengeluaran - Faktor masa - Bilangan firma dalam pasaran - Mobiliti faktor pengeluaran - Ketersediaan stok atau inventori		

BAB 3 Wang, Bank dan Pendapatan Individu

Wang dan Bank

- Maksud wang:** Benda yang diterima umum sebagai alat perantaraan pertukaran.
- Fungsi wang** ialah:
 - Alat perantaraan pertukaran
 - Alat ukuran nilai
 - Alat simpanan nilai
 - Alat bayaran tertunda
- Fungsi bank pusat** ialah:
 - Mengeluarkan mata wang
 - Mengawal kestabilan nilai mata wang
 - Jurubank kepada kerajaan
 - Jurubank kepada bank perdagangan
 - Mengawal kestabilan ekonomi
- Fungsi bank perdagangan** ialah:
 - Menerima deposit
 - Memberi pinjaman
 - Menerima dan membuat bayaran
 - Perkhidmatan lain
- Skim perbankan Islam** termasuk:
 - Wadiah
 - Bai Bithaman Ajil
 - Mudharabah
 - Takjiri

Pendapatan Individu

- Sektor ekonomi** terdiri daripada:
 - Sektor utama
 - Sektor kedua
 - Sektor ketiga
- Faktor pemilihan pekerjaan** ialah:
 - Upah
 - Minat
 - Suasana tempat kerja
 - Pengalaman dan kemahiran
 - Pengaruh keluarga
 - Faedah sampingan
 - Jarak
 - Kelayakan akademik
 - Keadaan ekonomi
 - Prospek pekerjaan
- Jenis pendapatan individu** termasuk:
 - Sewa
 - Upah
 - Faedah

- Dividen
- Untung
- Bayaran pindahan

4. Faktor yang mempengaruhi tingkat pendapatan individu termasuk:

- Pilihan kerjaya
- Pilihan pendidikan
- Kemahiran
- Keusahawanan
- Keadaan ekonomi

Penggunaan Pendapatan Individu

- Maksud pendapatan boleh guna:** Pendapatan sebenar individu yang boleh dibelanjakan setelah ditolak semua potongan wajib.
- Jenis potongan wajib** terdiri daripada:
 - Caruman KWSP
 - Caruman PERKESO
 - Zakat
 - Cukai pendapatan individu
- Penggunaan pendapatan boleh guna** merupakan pendapatan yang digunakan untuk membeli barang tahan lama, barang tidak tahan lama dan perbelanjaan perkhidmatan. Bakinya adalah tabungan.
- Faktor yang mempengaruhi corak perbelanjaan pengguna** termasuk:
 - Pendapatan
 - Barang pengganti
 - Harga
 - Cita rasa dan segmen pasaran
 - Pengiklanan dan pemasaran
- Kaedah pembayaran pembelian barang** termasuk:
 - Bayaran secara tunai

Kelebihan	Kekurangan
- Harga murah - Perbelanjaan berhemah - Diberi diskaun - Barang menjadi hak milik pengguna - Kaedah bayaran diterima secara meluas	- Masalah kekurangan tunai - Tidak dilindungi daripada kesan inflasi - Kurang sesuai untuk barang mahal - Kurang perkhidmatan lepas jualan



(b) Bayaran secara kredit

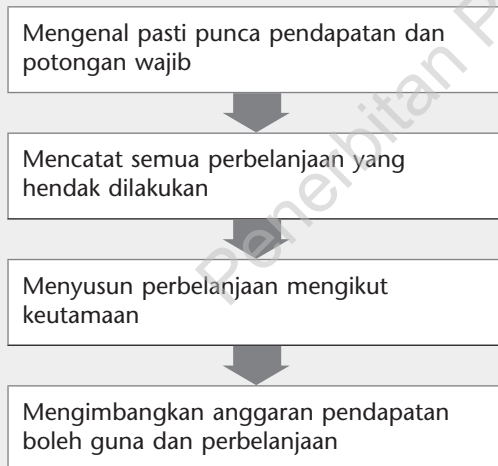
Kelebihan	Kekurangan
- Bantu merancang perbelanjaan - Bayaran bulanan yang kecil - Mampu guna barang yang mahal - Meningkatkan taraf hidup - Menjana pendapatan	- Dikenakan faedah - Menggalakkan sikap boros - Barang mungkin ditarik balik - Mungkin menanggung perbelanjaan lain

6. **Fitur ekonomi dalam pembelian kredit** ialah:

- Perlu buat bayaran pendahuluan
- Dikenakan faedah
- Dikenakan caj kewangan
- Jumlah yang perlu dibayar
= (Harga – Wang pendahuluan) + Faedah

Belanjawan Peribadi

- Maksud belanjawan peribadi:** Anggaran perbelanjaan berdasarkan anggaran pendapatan boleh guna untuk tempoh masa tertentu.
- Langkah penyediaan belanjawan peribadi** adalah:



3. **Keperluan belanjawan peribadi** ialah:

- Membolehkan individu mendahulukan perkara penting
- Membantu individu menabung
- Membantu menyelaraskan perbelanjaan mengikut pendapatan
- Mengelakkan hutang
- Mengelakkan kenaikan harga barang (inflasi)

Strategi Simpanan

- Bank perdagangan
- Bank Islam
- Bank Simpanan Nasional (BSN)
- Lembaga Tabung Haji (LTH)
- Unit Amanah
- Koperasi
- Insurans nyawa
- Syarikat kewangan
- Simpanan lain

Strategi Pelaburan

- Simpanan di bank
- Hartanah
- Saham
- Unit amanah
- Sekuriti pinjaman
- Logam berharga
- FOREX

Perbandingan Tahap Risiko, Pulangan dan Kecairan antara Pelbagai Jenis Pelaburan Peribadi

Jenis pelaburan peribadi	Tahap risiko	Tahap pulangan	Tahap kecairan
Simpanan tetap	Bebas risiko	Rendah	Tinggi
Unit amanah	Rendah	Rendah	Tinggi
Saham syarikat	Tinggi	Tinggi	Sederhana
Sekuriti kerajaan	Bebas risiko	Rendah	Sederhana
Hartanah	Rendah	Rendah	Rendah
Logam berharga	Sederhana	Tinggi	Rendah
FOREX	Tinggi	Tinggi	Tinggi

BAB 4 >> Pengeluaran

Firma

1. **Maksud firma:** Unit ekonomi produktif yang merancang dan menggunakan sumber ekonomi untuk menghasilkan barang dan perkhidmatan.
2. Klasifikasi firma:
 - Ikut saiz – firma kecil dan firma besar
 - Jenis firma – firma swasta dan firma awam

Industri

Maksud industri: Sekumpulan firma yang mengeluarkan barang atau perkhidmatan yang sama.

Pengeluaran

Maksud pengeluaran: Proses mengubah input kepada output.

Input

Jenis-jenis input termasuk:

Input tetap	Input berubah
• Kuantiti tetap pada sebarang tingkat output • Wujud walaupun output sifar • Wujud dalam pengeluaran jangka pendek sahaja • Contohnya, mesin	• Kuantiti berubah mengikut tingkat output • Tidak wujud jika output sifar • Wujud dalam pengeluaran jangka pendek dan jangka panjang • Contohnya, buruh

Output

1. Output merupakan barang atau perkhidmatan yang dihasilkan dalam proses pengeluaran.
2. Output terdiri daripada:
 - (a) Barang perantara – barang yang akan digunakan dalam proses pengeluaran seterusnya. Contohnya, papan dan tepung gandum.
 - (b) Barang akhir – barang siap yang boleh terus digunakan oleh pengguna akhir. Contohnya, perabot dan roti.

Jangka Masa Pengeluaran

Jangka masa pengeluaran boleh dibahagikan kepada dua jenis, iaitu:

- (a) Jangka masa pendek
 - Tempoh pengeluaran yang melibatkan penggunaan input tetap dan input berubah dalam proses pengeluaran.

- (b) Jangka masa panjang

- Tempoh pengeluaran di mana firma berupaya mengubah semua input dalam proses pengeluaran.

Fungsi Pengeluaran Jangka Pendek

1. Fungsi pengeluaran jangka pendek menunjukkan hubungan antara input berubah dengan output pada suatu tingkat input tetap tertentu.
2. Rumus: $Q = f(\bar{K}, L)$

Jumlah keluaran (TP)	• Jumlah output yang dapat dihasilkan oleh sejumlah input yang dimiliki oleh firma. • Jumlah keluaran (TP) $= \frac{\text{Keluaran}}{\text{purata (AP)}} \times \text{Input berubah (L)}$
Keluaran purata (AP)	• Jumlah kuantiti keluaran yang dapat dihasilkan oleh seunit input berubah. • Keluaran purata (AP) $= \frac{\text{Jumlah keluaran (TP)}}{\text{Input berubah (L)}}$
Keluaran marginal (MP)	• Perubahan dalam jumlah keluaran kesan daripada perubahan dalam penggunaan satu unit input berubah. • Keluaran marginal (MP) $= \frac{\Delta TP}{\Delta L}$

Kos Pengeluaran

1. Kos pengeluaran merupakan segala perbelanjaan terhadap input yang digunakan dalam proses pengeluaran.
2. Jenis-jenis kos termasuk:

(a) Kos tetap (FC)

- Bayaran untuk penggunaan input tetap
- Tidak berubah mengikut bilangan output
- Wujud walaupun output sifar
- Wujud dalam pengeluaran jangka pendek sahaja
- Contohnya, sewa
- Rumus: $\frac{\text{Harga input tetap}}{\text{input tetap}} \times \text{Kuantiti input tetap}$



(b) Kos berubah (VC)

- Bayaran atas penggunaan input berubah
- Berubah secara langsung dengan perubahan tingkat output
- Tidak wujud jika tingkat output sifar
- Wujud dalam pengeluaran jangka pendek dan jangka panjang
- Contohnya, upah buruh
- Rumus: $\frac{\text{Harga input}}{\text{berubah}} \times \frac{\text{Kuantiti input}}{\text{berubah}}$

(c) Kos berubah purata (AVC)

- Kos berubah seunit output
- Rumus: $\frac{\text{Kos berubah (VC)}}{\text{Jumlah keluaran (TP)}}$

(d) Jumlah kos (TC)

- Semua jenis kos yang terlibat dalam proses pengeluaran
- Rumus: Kos tetap + Kos berubah

(e) Kos purata (AC)

- Kos seunit output
- Rumus: $\frac{\text{Jumlah kos (TC)}}{\text{Jumlah output (TP)}}$

(f) Kos marginal (MC)

- Perubahan dalam jumlah kos kesan daripada perubahan dalam seunit output
- Rumus: $\frac{\Delta TC}{\Delta TP}$

3. Bila output meningkat:
 - jumlah kos (TC) semakin meningkat
 - kos purata (AC) menurun pada peringkat permulaan, mencapai nilai minimum, kemudian meningkat
 - kos marginal (MC) menurun pada peringkat permulaan, mencapai nilai minimum, kemudian meningkat
 - kos berubah purata (AVC) menurun pada peringkat permulaan, mencapai nilai minimum, kemudian meningkat
4. Hubungan antara kos purata (AC) dengan kos marginal (MC):
 - Apabila AC menurun, $MC < AC$
 - Apabila AC minimum, $MC = AC$
 - Apabila AC meningkat, $MC > AC$

Konsep Hasil dan Untung

1. **Hasil** ialah nilai penerimaan yang diperoleh firma daripada jualan keluarannya.
2. Rumus: Harga (P) $\times$ Kuantiti jualan (Q)
3. **Untung** ialah perbezaan antara jumlah hasil dengan jumlah kos.
4. Rumus: Jumlah hasil – Jumlah kos
5. **Kos implisit** ialah kos yang sepatutnya dibayar kepada faktor pengeluaran tetapi diambil kira dalam kos pengeluaran.
6. **Kos eksplisit** ialah kos yang dibayar secara nyata oleh firma dalam proses pengeluaran.

Produktiviti dan Eksternaliti

1. **Produktiviti** ialah keupayaan untuk meningkatkan penghasilan output daripada sejumlah input yang diberikan.
2. Kepentingan produktiviti termasuk:

(a) Peningkatan output
(b) Peningkatan keuntungan
(c) Peningkatan upah pekerja
(d) Peningkatan pendapatan negara
(e) Peningkatan taraf hidup rakyat

3. Rumus produktiviti: $\frac{\text{Output}}{\text{Input}}$
4. Faktor yang mempengaruhi produktiviti ialah:
 - (a) Tenaga manusia
 - (b) Sistem dan prosedur
 - (c) Struktur organisasi
 - (d) Gaya kepimpinan
 - (e) Persekitaran kerja
 - (f) Bahan-bahan
 - (g) Teknologi
 - (h) Kelengkapan modal
5. **Eksternaliti** ialah kos atau faedah yang tidak diambil kira dalam pengeluaran dan penggunaan sesuatu barang atau perkhidmatan.
6. Kos sosial ialah kos kepada pihak ketiga yang tidak termasuk dalam harga pasaran.
7. Faedah sosial ialah faedah kepada pihak ketiga selain pengguna dan pengeluar.

BAB 1

Pengenalan kepada Ekonomi

1.1 Konsep Kekurangan, Pilihan dan Kos Lepas

Buku Teks ms. 2 – 15

1. Rajah di bawah menunjukkan maklumat tentang “Ilmu Ekonomi”.

SP

1.1.1

Sumber ekonomi terhad

Sains sosial

Kehendak tidak terhad

Apakah yang dimaksudkan dengan “Ilmu Ekonomi” dengan menggunakan maklumat dalam rajah di atas?

Ilmu ekonomi ialah bidang sains sosial yang mengkaji cara menguruskan sumber ekonomi yang terhad dalam memenuhi kehendak manusia yang tidak terhad.

PPT
eP+



AKTIVITI 1.1.1

Buku Teks ms. 3

1. (a) Adam Smith, Alfred Marshall, Paul Samuelson

- (b) Ekonomi klasik

- mengkaji ilmu ekonomi sebagai sains kekayaan dalam memenuhi keperluan manusia dan cara-cara yang digunakan bagi mencapai kekayaan tersebut
- membenarkan campur tangan kerajaan apabila kegagalan pasaran berlaku supaya kebajikan sosial dapat dijamin
- berlandaskan teori tangan ghaib (*invisible hand theory*) yang menyatakan bahawa kepentingan sendiri, persaingan dan motif keuntungan mempengaruhi pilihan ekonomi dan seterusnya secara tidak langsung memberi manfaat kepada masyarakat secara keseluruhan

Ekonomi neoklasik

- memberi penekanan kepada kebajikan manusia
- mempunyai kekayaan material dianggap sebagai sumber kepada kebajikan manusia atau merupakan alat untuk mencapai matlamat dan bukannya kekayaan itu sendiri sebagai matlamatnya
- menyokong campur tangan kerajaan yang minimum dalam ekonomi
- mengkaji bagaimana penawaran dan permintaan berinteraksi untuk menentukan harga dan kuantiti dalam semua pasaran secara serentak

(terima jawapan lain yang munasabah)



- (c) “Sains” merujuk kepada pendekatan saintifik yang melibatkan penggunaan data empirikal, model matematik, dan kerangka teori untuk menganalisis fenomena ekonomi, membuat ramalan, dan menguji hipotesis.
- “Sosial” pula merujuk kepada tingkah laku manusia, interaksi, dan sistem kemasyarakatan.
- (terima jawapan lain yang munasabah)

2. Isi tempat kosong dengan perkataan yang sesuai.

TP 1

SP

1.1.2

- (a) Kehendak manusia ialah (i) keinginan manusia terhadap barang dan perkhidmatan untuk hidup dengan lebih selesa.
- (b) Kekurangan merujuk situasi di mana (i) sumber ekonomi yang sedia ada tidak mencukupi untuk memenuhi (ii) kehendak manusia yang tidak terhad.
- (c) Masalah pilihan wujud apabila unit ekonomi perlu (i) membuat keputusan tentang (ii) kehendak yang perlu dipenuhi dahulu dan ia melibatkan (iii) pengorbanan.

3. Nyatakan faktor pengeluaran berdasarkan pernyataan yang berikut.

SP

1.1.3

	Pernyataan	Faktor pengeluaran
(i)	Sanggup menanggung risiko	Usahawan
(ii)	Menyumbangkan tenaga mental dan fizikal	Buruh
(iii)	Individu yang kreatif dan inovatif	Usahawan
(iv)	Anugerah daripada alam semula jadi	Tanah
(v)	Berbentuk wang atau alatan	Modal
(vi)	Menggabung dan menyelaraskan faktor pengeluaran	Usahawan
(vii)	Terdiri daripada sumber yang boleh diperbaharui dan sumber tidak boleh diperbaharui	Tanah
(viii)	Digunakan untuk mengeluarkan barang dan perkhidmatan	Modal



AKTIVITI 1.1.3

Buku Teks ms. 8

2. Tanah

Premis kedai piza

Modal

Komputer, ketuhar, karung “hot pouch”, motosikal, perbelanjaan untuk membeli bahan mentah



Buruh

Tukang masak, penghantar piza

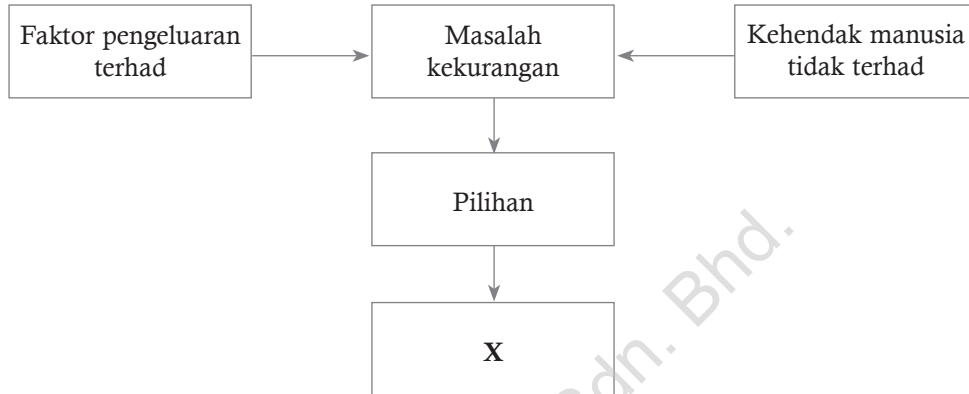
Usahawan

Pemilik kedai piza

4. Gambar rajah di bawah menunjukkan sesuatu masalah ekonomi.

TP 1

SP
1.1.4



Berdasarkan rajah di atas, isi tempat kosong bagi pernyataan berikut.

- (a) X merujuk kepada kos lepas.
- (b) X merupakan (i) faedah daripada barang atau perkhidmatan (ii) kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan apabila membuat sesuatu pilihan.

5. Lengkapkan jadual di bawah.

TP 3

SP
1.1.4

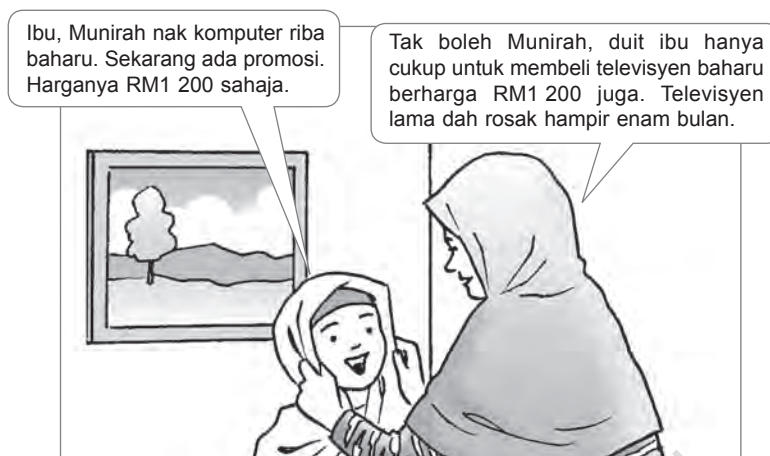
Unit ekonomi	Isi rumah	Firma	Kerajaan
Maksud	Seorang atau sekumpulan individu yang tinggal dalam sebuah rumah	Unit ekonomi yang merancang penggunaan faktor pengeluaran untuk menghasilkan barang dan perkhidmatan	Unit ekonomi yang mempunyai kuasa untuk membuat dan menguatkuasakan undang-undang untuk menjaga kestabilan ekonomi
Kekurangan	Kekurangan pendapatan wang	Kekurangan faktor pengeluaran	Kekurangan hasil negara
Matlamat pilihan	Bermatlamatkan kepuasan maksimum	Bermatlamatkan keuntungan maksimum	Bermatlamatkan kebajikan rakyat yang maksimum
Kos lepas	Kepuasan yang mungkin daripada barang kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan	Keuntungan yang mungkin daripada keluaran kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan	Kebajikan yang mungkin diperoleh daripada projek pembangunan kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan

6. Gambar di bawah menunjukkan perbualan antara Puan Dalila dan anaknya, Munirah.

SP
1.1.5
1.1.6

TP 3

TP 4



(a) Jelaskan masalah ekonomi yang dihadapi oleh unit ekonomi tersebut.

Puan Dalila menghadapi kekurangan pendapatan. Hanya memiliki sebanyak RM1 200 sahaja.

(b) Bagaimanakah Puan Dalila membuat pilihan?

Puan Dalila akan memilih barang yang dapat memberikan kepuasan yang maksimum. Puan Dalila memilih televisyen kerana memberikan kepuasan yang maksimum kerana televisyen lama sudah rosak hampir selama enam bulan, lagipun televisyen boleh digunakan oleh semua orang ahli keluarga.

(c) Berdasarkan jawapan anda di (b), jelaskan kesan pilihan yang dibuat oleh Puan Dalila.

Kepuasan daripada barang kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan iaitu komputer riba.



AKTIVITI 1.1.6B

Buku Teks ms. 12

SP 1.1.6

Saya memilih untuk mengambil alih syarikat pesaing yang terdekat dengan kos RM3.3 juta kerana:

- Kos lebih rendah
- Dapat mengurangkan pesaing dalam pasaran
- Semua faktor pengeluaran yang dimiliki oleh syarikat pesaing boleh diambil alih secara terus, mengurangkan kos untuk membeli mesin dan jentera baharu, tidak perlu mengupah dan melatih pekerja baharu. Kos pengeluaran dapat dikurangkan.

(Terima jawapan lain yang munasabah)



7. Perbualan di bawah berkaitan dengan masalah ekonomi yang dihadapi oleh kerajaan. **TP 3** **TP 4**

SP
1.1.5
1.1.6

Pemberita : Apa pelan pembangunan Yang Berhormat untuk membangunkan Bandar Mahkota?
Wakil rakyat : Terdapat tiga isu yang perlu diselesaikan dengan segera iaitu pembinaan jambatan di Sungai Dalam bernilai RM80 juta, naik taraf jalan bernilai RM70 juta dan pembinaan 6 blok bangunan tambahan untuk sekolah-sekolah di Bandar Mahkota bernilai RM60 juta. Disebabkan kerajaan hanya meluluskan peruntukan sebanyak RM100 juta, saya akan meluluskan projek pembinaan bangunan sekolah dahulu.

- (a) Jelaskan masalah ekonomi yang dihadapi oleh unit ekonomi tersebut.

Kerajaan menghadapi kekurangan sumber hasil negara. Hanya memiliki sebanyak RM100 juta sahaja.

- (b) Bagaimanakah kerajaan membuat pilihan?

Kerajaan akan memilih projek pembangunan yang dapat memberikan kebajikan masyarakat yang maksimum serta mampu dilaksanakan iaitu memilih projek pembinaan bangunan sekolah kerana memberikan kebajikan masyarakat yang maksimum.

- (c) Berdasarkan jawapan anda di (b), jelaskan kesan pilihan yang dibuat oleh kerajaan.

Kebajikan daripada projek pembangunan kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan iaitu projek pembinaan jambatan.

Bab 1
PAK21
eP+

8. Jadual di bawah berkaitan dengan pengeluaran Syarikat Seri Santai.

SP
1.1.6

Teknik Pengeluaran	Sos Cili (botol)	Sos Tiram (botol)
W	0	100
X	20	80
Y	60	50
Z	80	20

Hitungkan kos lepas yang dihadapi oleh Syarikat Seri Santai, jika menukar teknik pengeluaran daripada X kepada Z.

$$\begin{aligned}\text{Kos lepas} &= 80 - 20 \\ &= 60 \text{ botol sos tiram}\end{aligned}$$

9. Maklumat berikut menunjukkan pilihan kaedah pengeluaran Syarikat Diwali Berhad.

SP
1.1.6

Keluaran (unit)	Kaedah P	Kaedah Q
Kasut sukan	5 000	2 600
Kasut sekolah	4 000	7 000

- (a) Hitungkan kos lepas yang dihadapi oleh syarikat tersebut, jika menukar kaedah pengeluaran daripada kaedah P kepada kaedah Q.

$$\begin{aligned}\text{Kos lepas} &= 5\,000 - 2\,600 \\ &= 2\,400 \text{ unit kasut sukan}\end{aligned}$$

- (b) Mengapakah syarikat tersebut menghadapi masalah di 9(a)?

- Syarikat Diwali menghadapi kekurangan faktor pengeluaran / sumber ekonomi.
- Sumber ekonomi / faktor pengeluaran yang dimiliki hanya cukup untuk mengeluarkan kaedah P atau kaedah Q.
- Jika syarikat memilih untuk menggunakan kaedah Q, syarikat perlu melepaskan 2 400 kasut sukan.
- Merupakan keluaran / output kedua terbaik yang terpaksa dilepaskan.

10. Takrifkan Keluk Kemungkinan Pengeluaran (KKP).

Keluk Kemungkinan Pengeluaran (KKP) ialah keluk yang menunjukkan had maksimum tingkat pengeluaran yang dapat dicapai oleh sebuah ekonomi dengan menggunakan faktor pengeluaran yang ada dan tingkat teknologi tertentu.

11. Dengan menggunakan peta i-THINK yang sesuai, tunjukkan andaian keluk kemungkinan pengeluaran.

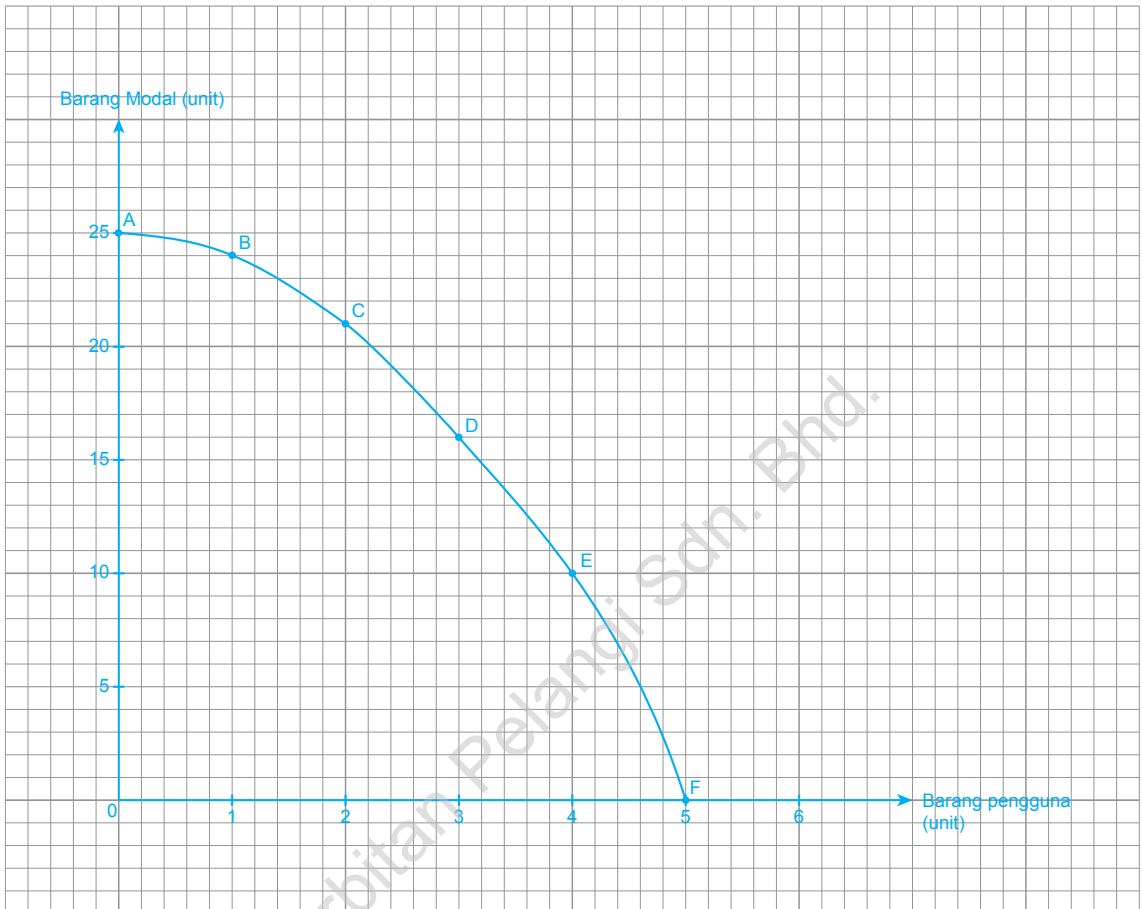




AKTIVITI 1.1.7

Buku Teks ms. 15

(a)



- (b) (i) Pengeluar dapat mengeluarkan 2 unit barang pengguna dan 10 unit barang modal. Tetapi pengeluar tidak cekap dalam proses pengeluaran. Kombinasi pengeluaran ini terletak di dalam Keluk Kemungkinan Pengeluaran. Faktor pengeluaran tidak digunakan sepenuhnya dan masalah pembaziran serta pengangguran berlaku. Pengeluar boleh menambah pengeluaran barang modal tanpa mengurangkan pengeluaran barang pengguna.
- (ii) Pengeluar tidak dapat mengeluarkan 4 unit barang pengguna dan 15 unit barang modal pada masa yang sama kerana pengeluar tidak mempunyai faktor pengeluaran yang mencukupi. Kombinasi tersebut hanya tercapai apabila pengeluar menambahkan faktor pengeluaran, meningkatkan tingkat teknologi pengeluaran atau meningkatkan kecekapan/produktiviti buruh.



(c) (i) Kos lepas mengeluarkan 3 unit barang pengguna

$$= \frac{\text{Perubahan barang modal}}{\text{Perubahan barang pengguna}}$$

$$= \frac{16 - 25}{3 - 2}$$

$$= -9 \text{ unit barang modal}$$

(ii) Kos lepas mengeluarkan 10 unit barang modal

$$= \frac{\text{Perubahan barang pengguna}}{\text{Perubahan barang modal}}$$

$$= \frac{4 - 5}{10 - 0}$$

$$= -1 \text{ unit barang pengguna}$$

12. Rajah di bawah berkaitan pengeluaran dua jenis barang oleh sebuah perniagaan.

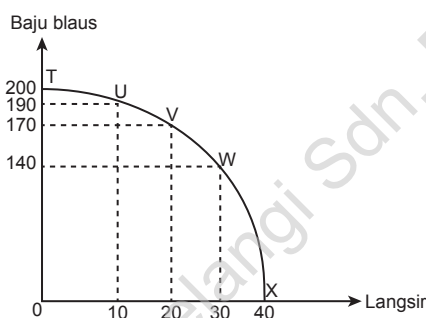
TP 5

SP
1.1.7

INFO



Keluk Kemungkinan
Pengeluaran



Jika anda sebagai pemilik perniagaan tersebut, kombinasi pengeluaran manakah yang menjadi pilihan untuk memperoleh untung yang maksimum? Jelaskan.

Kombinasi T

- Memilih untuk mengeluarkan baju blaus sahaja
- Merupakan keperluan bagi isi rumah terutama wanita
- Digunakan sebagai pakaian harian untuk riadah / ke tempat kerja
- Pakaian lebih *casual* untuk wanita berbanding baju kurung / baju kebaya
- Sentiasa mempunyai permintaan dalam pasaran
- Tidak perlu menyimpan stok yang lama / menyediakan ruang menyimpan yang besar
- Dapat membeli bahan mentah dalam kuantiti yang besar
- Dapat menikmati ekonomi bidangan
- Setiap unit barang dapat dijual dengan harga yang rendah / mampu milik semua pengguna
- Mampu menarik wanita Melayu, Cina, India dan bumiputera Sabah dan Sarawak

Kombinasi X

- Memilih mengeluarkan langsir sahaja
- Sangat menjadi tumpuan pada musim perayaan seperti Hari Raya Aidilfitri
- Harga tidak mempengaruhi permintaan pengguna kerana cita rasa mengatasi segalanya



- Pasaran mampu dilakukan melalui media sosial seperti Facebook / Instagram / Tik Tok
- Dapat memasarkan ke seluruh negara tanpa membuka premis di setiap negeri / daerah
- Dapat menjimatkan kos pengeluaran seperti penggunaan tenaga kerja di bahagian pemasaran / promosi
- Kadar keuntungan perniagaan menjadi lebih besar kerana harga di pasaran tidak perlu diturunkan selaras dengan matlamat firma memaksimumkan keuntungan dan meminimumkan kos

Kombinasi V

- Mengeluarkan 170 unit baju melayu dan 20 unit baju kurung
- Kedua-dua barang merupakan barang keperluan

13. Maklumat di bawah berkaitan dengan Projek Landasan Kereta Api Pantai Timur (ECRL).

TP 6

Projek Landasan Kereta Api Pantai Timur (ECRL)

Projek Landasan Kereta Api Pantai Timur (ECRL) sepanjang 620 kilometer (km) bernilai RM55 bilion akan dibina dan dibiayai oleh China. Kontrak pembinaan dianugerahkan kepada syarikat *China Communication Construction Company Ltd (CCCC)* manakala perjanjian kewangan akan dibuat dengan *Export-Import Bank of China (EXIM)*. Pembinaan landasan itu akan memudahkan pelbagai produk keluaran pantai timur dibawa ke pantai barat, terutama Pelabuhan Klang. Ini akan menjadikan pasaran lebih kompetitif disebabkan kos pengangkutan rendah, selain menaikkan taraf hidup penduduk. Projek itu boleh dimulakan pada tahun hadapan jika semua urusan berkaitan selesai pada hujung tahun ini. Projek ECRL dijangka dapat membantu pembangunan Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECER) iaitu kawasan seluas lebih 66 000 kilometer persegi atau 51% daripada keluasan Semenanjung Malaysia dengan jumlah penduduk seramai 4.43 juta (tahun 2014). ECER merangkumi negeri Kelantan, Terengganu dan Pahang serta daerah Mersing di Johor.

(Dipetik dan disesuaikan daripada: <http://www.bharian.com.my>)

Buat kajian tentang kos dan faedah projek tersebut, berikan pendapat anda tentang pelaksanaan projek ini.

Kos:

- Kos yang terlibat dalam projek ini ialah RM55 bilion yang dipinjam dari China.
- Kerajaan juga terpaksa membayar faedah untuk pinjaman tersebut.
- Ini akan menyebabkan kerajaan terpaksa menangguhkan projek pembangunan lain kerana peningkatan perbelanjaan kerajaan untuk membayar faedah serta pokok pinjaman.
- Kos penyelenggaraan dan kos operasi lain yang terlibat dalam projek ini.
- Kos lain seperti kemusnahan hutan dan peningkatan aktiviti ekonomi menyebabkan kesesakan serta pencemaran alam sekitar seperti pencemaran udara.

Faedah:

- Penjimatan masa perjalanan.
- Penjimatan kos pengangkutan.
- Mempelbagaikan aktiviti ekonomi di pantai timur.
- Peningkatan peluang pekerjaan.



- Peningkatan pendapatan masyarakat.
- Peningkatan taraf hidup masyarakat.
- Mempelbagaikan pilihan barangan.
- Menurunkan harga barangan akibat pilihan yang banyak.

(Terima jawapan lain yang munasabah)

14. Maklumat di bawah berkaitan dengan sebuah kempen yang dilaksanakan oleh kerajaan.

TP 6

Galakan Membawa Beg Kitar Semula Semasa Membeli-Belah Di Wilayah Persekutuan

Kementerian Wilayah Persekutuan (KWP) telah memperkenalkan penggunaan plastik biodegradasi bagi mengatasi masalah kos pengurusan sisa pepejal plastik biasa yang tinggi dan pencemaran alam sekitar sejak tahun 2016. Malah, KWP turut mengadakan pelbagai kempen “No Polistrene & Plastic Bag” serta aktiviti kesedaran dalam mendidik warga Wilayah Persekutuan ke arah bandar hijau (*green city*). Melalui pelaksanaan kempen ini, Wilayah Persekutuan telah lebih ke hadapan berbanding negeri lain. Inisiatif hijau yang telah diperkenalkan dan dilaksanakan di Wilayah Persekutuan sejak 2016 kini telah menjadi agenda negara. Kerajaan melalui Kementerian Sains, Teknologi, Alam Sekitar dan Perubahan Iklim (MESTECC) telah mula melaksanakan *Roadmap Towards Zero Single-Use Plastics 2018-2030* bagi mengatasi masalah pencemaran sisa plastik. Malah, MESTECC turut membenarkan semua kerajaan negeri termasuk Kuala Lumpur, Putrajaya dan Labuan mengenakan caj pencemaran sebanyak RM0.20 kepada setiap beg plastik yang digunakan oleh pengguna semasa membeli-belah. Caj pencemaran di Wilayah Persekutuan akan mula dilaksanakan pada 15 Mac 2019 dan caj tersebut hanya boleh dikenakan ke atas setiap beg plastik biodegradasi, manakala tindakan penguatkuasaan diteruskan kepada peniaga dan penjaja yang masih menggunakan beg plastik konvensional.

(Sumber: <http://www.ptgwp.gov.my>)

Kempen tersebut memberi manfaat kepada masyarakat. Jelaskan pendapat anda.

Saya menyokong pelaksanaan kempen ini kerana:

- Beg plastik konvensional mencemarkan alam sekitar.
- Plastik tidak terurai semula jadi.
- Ini menggalakkan jangkitan penyakit seperti demam denggi.
- Meningkatkan kos pelupusan.
- Pembakaran plastik mencemarkan udara.
- Pelupusan plastik menjejaskan ekosistem.
- Meningkatkan kos perubatan.
- Menjejaskan produktiviti.
- Meningkatkan kos perniagaan.
- Mewujudkan perubahan sikap manusia kepada kaedah kitar semula.

(Terima jawapan lain yang munasabah)



1.2

Sistem Ekonomi dan Penyelesaian Masalah
Asas Ekonomi

Buku Teks ms. 16 – 35

15. Senaraikan masalah asas ekonomi.

SP

1.2.1

- (i) Apa yang hendak dikeluarkan
- (ii) Berapa yang hendak dikeluarkan
- (iii) Bagaimana hendak dikeluarkan
- (iv) Untuk siapa dikeluarkan

VIDEO

TP 1

Masalah asas
ekonomi VS
Sistem ekonomi

AKTIVITI 1.2.1

Buku Teks ms. 19

1. (a) Bagaimana hendak dikeluarkan
- (b) Berapa yang hendak dikeluarkan
- (c) Untuk siapa dikeluarkan
- (d) Apa yang hendak dikeluarkan

16. Situasi di bawah berkaitan dengan masalah asas ekonomi.

SP

1.2.1

Syarikat Merah Padu Berhad bercadang untuk mengeluarkan 300 000 keping fail kertas. Fail kertas ini sesuai untuk murid sekolah dan juga pelajar kolej. Kilang syarikat ini menggunakan teknologi pengeluaran Taiwan yang dapat menjimatkan kos buruh sehingga 40%.

Jelaskan masalah asas ekonomi yang diselesaikan dalam situasi di atas.

Apa yang hendak dikeluarkan

– Masalah ini berkaitan menentukan jenis barang yang hendak dikeluarkan. Ia diselesaikan melalui permintaan masyarakat. Dalam situasi ini, syarikat mengeluarkan fail kertas.

Berapa yang hendak dikeluarkan

– Masalah ini berkaitan menentukan kuantiti barang yang hendak dikeluarkan. Ia diselesaikan melalui permintaan masyarakat. Dalam situasi ini, syarikat mengeluarkan 300 000 keping fail kertas.

Bagaimana hendak dikeluarkan

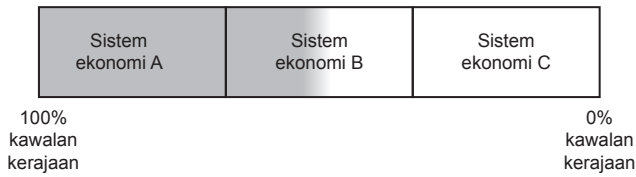
– Masalah ini berkaitan menentukan kaedah pengeluaran barang. Ia diselesaikan melalui memilih sama ada kaedah berintensifkan modal atau berintensifkan buruh yang paling cekap dan dapat meminimumkan kos. Syarikat ini menggunakan teknologi pengeluaran Taiwan yang dapat menjimatkan kos buruh sehingga 40%.

Untuk siapa dikeluarkan

– Masalah ini berkaitan menentukan pengagihan barang kepada kumpulan pengguna yang menjadi sasaran. Dalam situasi ini, syarikat menyasarkan pelajar sekolah dan juga pelajar kolej.

17. Gambar rajah berikut menunjukkan pengelasan sesebuah sistem ekonomi.

SP
1.2.2



TP 2

Berdasarkan rajah di atas, terangkan secara ringkas tentang ketiga-tiga jenis sistem ekonomi.

(a) Sistem ekonomi A

Merupakan sistem ekonomi perancangan pusat. Ia merupakan satu sistem ekonomi yang kerajaan atau badan perancangan pusat berkuasa penuh dalam membuat segala keputusan ekonomi.

(b) Sistem ekonomi C

Merupakan sistem ekonomi pasaran bebas. Ia merupakan satu sistem ekonomi yang individu dan pihak swasta bebas membuat segala keputusan ekonomi tanpa campur tangan kerajaan.

(c) Sistem ekonomi B

Merupakan sistem ekonomi campuran. Satu sistem ekonomi yang menggabungkan pelbagai ciri kebaikan dalam sistem ekonomi pasaran bebas dan sistem ekonomi perancangan pusat.

18. Kenal pasti sistem ekonomi bagi setiap ciri di bawah.

SP
1.2.2

TP 3

Ciri	Sistem ekonomi
(a) Sumber ekonomi dimiliki oleh kerajaan	Perancangan pusat
(b) Pengguna dianggap sebagai raja	Pasaran bebas
(c) Keputusan ekonomi dibuat oleh sektor swasta dan sektor kerajaan	Campuran
(d) Motif pengeluaran adalah mengimbangi keuntungan dan kebajikan	Campuran
(e) Tiada persaingan dalam kalangan pengeluar	Perancangan pusat
(f) Pengeluar bermotifkan keuntungan maksimum	Pasaran bebas
(g) Harga ditentukan oleh kuasa permintaan dan penawaran	Pasaran bebas
(h) Sumber ekonomi dimiliki oleh sektor swasta dan sektor kerajaan	Campuran
(i) Pengguna tidak bebas membuat pilihan	Perancangan pusat
(j) Keputusan ekonomi dibuat oleh sektor swasta	Pasaran bebas
(k) Persaingan sihat dalam kalangan pengeluar	Campuran
(l) Sumber ekonomi dimiliki oleh individu dan sektor swasta	Pasaran bebas



19. Lengkapkan jadual di bawah.

SP
1.2.2

Ciri	Sistem ekonomi pasaran bebas	Sistem ekonomi perancangan pusat	Sistem ekonomi campuran
Pemilikan faktor pengeluaran	Dimiliki oleh individu dan sektor swasta	(a) Dimiliki secara mutlak oleh kerajaan	(b) Dimiliki oleh individu, swasta dan kerajaan
Penentu kehendak	(c) Pengguna dan pihak pengeluar berhak membuat keputusan ekonomi	(d) Segala keputusan ekonomi dibuat oleh kerajaan melalui badan perancangan pusat	Pengguna dan pengeluar membuat keputusan ekonomi dan kerajaan menyediakan barang awam
Pembuat pilihan	(e) Pengguna dan pengeluar bebas membuat pilihan	Individu dan pengeluar tidak mempunyai kebebasan dalam membuat pilihan	(f) Pengguna dan pengeluar bebas membuat pilihan dengan kawalan kerajaan
Contoh negara	Amerika Syarikat	(g) Korea Utara	Malaysia



AKTIVITI 1.2.2

Buku Teks ms. 23

- (a) • Segala keputusan ekonomi dibuat oleh kerajaan
 • Semua faktor pengeluaran dimiliki dan dikawal oleh kerajaan
 • Rakyat tidak mempunyai kebebasan menentukan barang dan perkhidmatan yang hendak dibeli, firma tidak boleh menentukan barang dan perkhidmatan yang hendak dikeluarkan
 (Terima jawapan lain yang munasabah)
- (b) • Individu dan firma bebas membuat keputusan ekonomi untuk memaksimumkan kepuasan dan keuntungan masing-masing
 • Individu dan firma bebas memiliki faktor pengeluaran
 • Individu bebas membeli barang mengikut corak agihan pendapatan dan memaksimumkan kepuasan. Firma bebas menentukan barang dan perkhidmatan yang hendak dihasilkan untuk memaksimumkan keuntungan.
 (Terima jawapan lain yang munasabah)
- (c) China telah mengubah sistem ekonomi dari sistem ekonomi perancangan pusat ke sistem ekonomi campuran. Ekonomi negara dibuka kepada negara asing. Pelaburan langsung asing mengalir ke negara China dan sektor perindustrian berkembang pesat. Tetapi kerajaan masih mengambil peranan penting dalam aktiviti ekonomi.
- (d) Saya bersetuju. Pembaharuan yang dijalankan oleh negara China telah meningkatkan pertumbuhan ekonomi negara. Firma bebas melakukan projek pelaburan bagi meningkatkan keuntungan. Isi rumah mempunyai lebih banyak pilihan bagi memaksimumkan kepuasan. Peluang pekerjaan bertambah menyebabkan kadar guna tenaga meningkat dan kadar pengangguran menurun. Pendapatan negara meningkat membolehkan hasil cukai kerajaan bertambah. Hasil kerajaan dapat digunakan bagi menyediakan barang awam bagi memaksimumkan kebajikan masyarakat. Secara keseluruhannya, taraf hidup rakyat meningkat.

20. Perbualan di bawah menunjukkan mesyuarat pengurusan atasan Syarikat Munir Sdn. Bhd. **TP 4**

SP
1.2.3 Pengarah Urusan : Syarikat kita bercadang untuk memasarkan barangan ke luar negara. Ada cadangan?

Pengurus A : Saya cadangkan negara *W* di mana menggalakkan persaingan bebas.

Pengurus B : Saya cadangkan negara *M*. Walaupun kerajaan bercampur tangan, kami masih boleh mendapatkan keuntungan.

(a) Kenal pasti sistem ekonomi negara *M* dan negara *W*.

Negara *M*: Sistem ekonomi campuran

Negara *W*: Sistem ekonomi pasaran bebas



(b) Bagaimanakah sistem ekonomi di 20(a) menyelesaikan masalah asas ekonomi berikut?

Masalah asas ekonomi	Negara M	Negara W
Apa yang hendak dikeluarkan	Diselesaikan melalui mekanisme pasaran dan kuasa kerajaan. Pihak pengeluar mengeluarkan barang mengikut permintaan masyarakat dan kerajaan menyediakan barang awam	Diselesaikan melalui kuasa permintaan dan kuasa penawaran (mekanisme pasaran) di pasaran
Bagaimana hendak dikeluarkan	Pengeluar akan memilih kaedah pengeluaran paling cekap yang dapat memaksimumkan keuntungan. Kerajaan akan memilih kaedah pengeluaran paling cekap yang dapat memaksimumkan kebajikan masyarakat	Pengeluar akan memilih kaedah pengeluaran paling cekap yang dapat memaksimumkan keuntungan

21. Maklumat di bawah menunjukkan sistem ekonomi yang diamalkan oleh negara X dan negara Y.

SP
1.2.3

TP 5

Negara X	Negara Y
Di negara X, firma milik kerajaan menyediakan barang dan perkhidmatan yang telah ditentukan oleh kerajaan. Keutamaan diberikan kepada pengeluaran barang yang membawa faedah sosial yang tinggi. Kawalan kerajaan ke atas pengeluaran barang menyebabkan tiada persaingan dalam kalangan pengeluar. Harga barang ditentukan oleh kerajaan. Barang tertentu juga diagihkan terus kepada pengguna dengan menggunakan sistem catuan. Kerajaan negara X memastikan semua rakyat dapat memenuhi keperluan asas. Ketiadaan kesatuan sekerja di negara X menyebabkan penentuan kadar upah ditentukan oleh kerajaan. Kadar upah pekerja di negara X juga tidak bergantung kepada daya pengeluaran pekerja.	Di negara Y, sektor swasta dan pengguna mempunyai kebebasan sepenuhnya dalam menentukan jenis dan kuantiti barang yang dikeluarkan. Pengguna dianggap sebagai raja serta keperluan dan cita rasa pengguna diambil kira. Harga barang ditentukan oleh permintaan dan penawaran pasaran. Peningkatan permintaan sesuatu barang akan mewujudkan kekurangan barang di pasaran dan ini menyebabkan harga barang itu meningkat. Di negara Y, rundingan antara majikan dan kesatuan sekerja akan memberi kesan kepada kadar upah yang diterima oleh pekerja. Perbezaan upah dalam kalangan pekerja yang melakukan pekerjaan yang sama mungkin disebabkan kemahiran dan daya pengeluaran pekerja berkenaan.

(a) Kenal pasti sistem ekonomi negara X dan negara Y.

Negara X: Sistem ekonomi perancangan pusat

Negara Y: Sistem ekonomi pasaran bebas



(b) Bandingkan cara sistem ekonomi di (a) membuat penentuan berikut:

Aspek	Negara X	Negara Y
Penentuan jenis barang yang hendak dikeluarkan	Ditentukan oleh kerajaan dan barang yang membawa faedah sosial yang tinggi diberi keutamaan	Ditentukan oleh pengguna dan pengeluaran barang berdasarkan cita rasa dan keperluan pengguna
Penentuan harga	Ditentukan oleh kerajaan	Ditentukan oleh kuasa permintaan dan kuasa penawaran
Penentuan kadar upah	Ditentukan oleh kerajaan kerana ketiadaan kesatuan sekerja	Kadar upah yang diterima oleh pekerja bergantung kepada rundingan antara majikan dan kesatuan sekerja

22. Jelaskan **tiga** ciri-ciri utama ekonomi Islam.

TP 3

SP
1.2.4

- (a) Sebagai sebahagian daripada keseluruhan sistem hidup Islam di mana keputusan ekonomi berlandaskan al-Quran dan Hadis.
- (b) Wujud persaingan yang adil dan saksama antara individu dalam membuat keputusan ekonomi demi kebajikan dan kesejahteraan di dunia dan akhirat.
- (c) Keseimbangan antara kepentingan individu dan masyarakat di mana prinsip kesederhanaan amat diutamakan.



23. Maklumat di bawah menunjukkan ekonomi di Malaysia.

Ekonomi Malaysia merupakan sebuah ekonomi pasaran perindustrian baharu dan ekonomi keempat terbesar di Asia Tenggara serta ke-35 terbesar di dunia. Malaysia merupakan ekonomi ketiga terkaya di Asia Tenggara berdasarkan nilai pendapatan per kapita. Kejayaan perkembangan ekonomi Malaysia disebabkan kerjasama antara sektor swasta dan awam serta pelaksanaan pelbagai dasar kerajaan untuk membangunkan ekonomi negara dan menjaga kebajikan masyarakat. Galakan pelaburan seperti taraf perintis untuk menggalakkan pelaburan asing ke negara kita telah berjaya meningkatkan pertumbuhan ekonomi negara. Sebahagian besar sumber hasil kerajaan ialah kutipan cukai pendapatan serta cukai barang dan perkhidmatan yang digunakan untuk pembangunan ekonomi serta penyediaan pelbagai barang awam untuk rakyat Malaysia. Kadar cukai yang tinggi ke atas rokok dan arak telah berjaya mengurangkan penggunaan barang tersebut. Untuk memastikan kebajikan rakyat berpendapatan rendah, kerajaan memperkenalkan pelbagai bantuan seperti subsidi minyak, subsidi pendidikan tinggi serta bantuan sara hidup (BSH). Kerajaan juga menubuhkan Suruhanjaya Persaingan Malaysia (Mycc) untuk memastikan persaingan sihat dalam kalangan pengeluar serta melindungi kepentingan pengguna. Barangan seperti gula, garam, roti dan minyak masak telah ditetapkan oleh kerajaan sebagai barang kawalan untuk menghindari perbuatan sorokan serta memastikan bekalan barang sentiasa mencukupi. Kerajaan juga menyediakan perkhidmatan pendidikan tinggi dengan kos yang rendah berbanding dengan kemudahan pendidikan sektor swasta yang terlalu tinggi. Ini membantu pelajar daripada keluarga berpendapatan rendah mampu melanjutkan pelajaran di peringkat sijil, diploma dan ijazah. Pelbagai projek perumahan seperti Projek Perumahan Rakyat (PPR) serta pembinaan rumah kos rendah membantu rakyat berpendapatan rendah supaya memiliki rumah sendiri.

(a) Jelaskan bentuk campur tangan kerajaan dalam sistem ekonomi tersebut.

- Penguatkuasaan undang-undang dan insentif
- Pengenaan cukai
- Program menjaga kebajikan masyarakat
- Memastikan persaingan sihat dalam kalangan pengeluar
- Mengawal bekalan barang keperluan
- Menyediakan barang awam



- (b) Ketiadaan kerajaan dalam ekonomi negara banyak memberi kesan buruk kepada ekonomi negara. Jelaskan pendapat anda.

Setuju

- Agihan pendapatan yang seimbang
- Semua barang / perkhidmatan diagihkan secara sama rata kepada semua masyarakat
- Jurang pendapatan antara masyarakat menjadi kecil
- Kerajaan mengeluarkan barang awam / barang yang diperlukan oleh masyarakat
- Motif kerajaan memaksimumkan kebajikan masyarakat
- Peruntukan sumber ke arah kebajikan rakyat
- Semua faktor pengeluaran diagihkan melalui badan perancangan pusat / mengambil kira kos sosial yang mungkin berlaku
- Pengeluaran secara berskala besar
- Kerajaan dapat melakukan aktiviti pengeluaran secara besar-besaran kerana kerajaan adalah pemilik faktor / pengeluar tunggal dalam pasaran,
- Dapat menikmati ekonomi bidangan / kos pengeluaran lebih rendah
- Harga barangan dalam pasaran turut rendah

ATAU

Tidak setuju

- Pilihan individu terhad
- Semua pilihan / keputusan dibuat oleh kerajaan / masyarakat tidak mempunyai kebebasan
- Masyarakat kurang bermotivasi / insentif bekerja kuat
- Individu tidak dibenarkan mengumpulkan kekayaan secara bebas
- Mendorong individu untuk tidak terus bekerja dan berusaha keras
- Sifat keusahawanan individu terhad
- Keusahawanan / inovasi tidak berkembang pesat kerana tiada persaingan
- Keadaan ekonomi dalam sistem menjadi tidak berkembang maju
- Risiko kesilapan dalam membuat keputusan
- Keputusan ekonomi ditentukan oleh sekumpulan kecil pemerintah di peringkat pusat
- Risiko membuat keputusan yang tidak tepat / boleh menjejaskan kebajikan rakyat

Nota: Jawapan calon tidak boleh bercampur antara huraian setuju dan tidak setuju

BAB 2

Pasaran

2.1 Keseimbangan Pasaran

Buku Teks ms. 48 – 87

1. Lengkapkan pernyataan yang berikut:

TP 1

SP

- 2.1.1 (a) Permintaan merujuk kepada (i) keinginan dan kemampuan seseorang individu untuk membeli sesuatu barang atau perkhidmatan pada suatu (ii) tingkat harga tertentu dan dalam (iii) jangka masa tertentu.
- (b) Permintaan berkesan ialah permintaan yang disokong oleh kuasa beli atau kemampuan membayar.
- (c) Hukum permintaan menyatakan semakin (i) tinggi harga sesuatu barang, semakin (ii) kurang kuantiti diminta barang itu dan sebaliknya. Ini menunjukkan hubungan (iii) songsang/negatif antara harga dan kuantiti diminta.

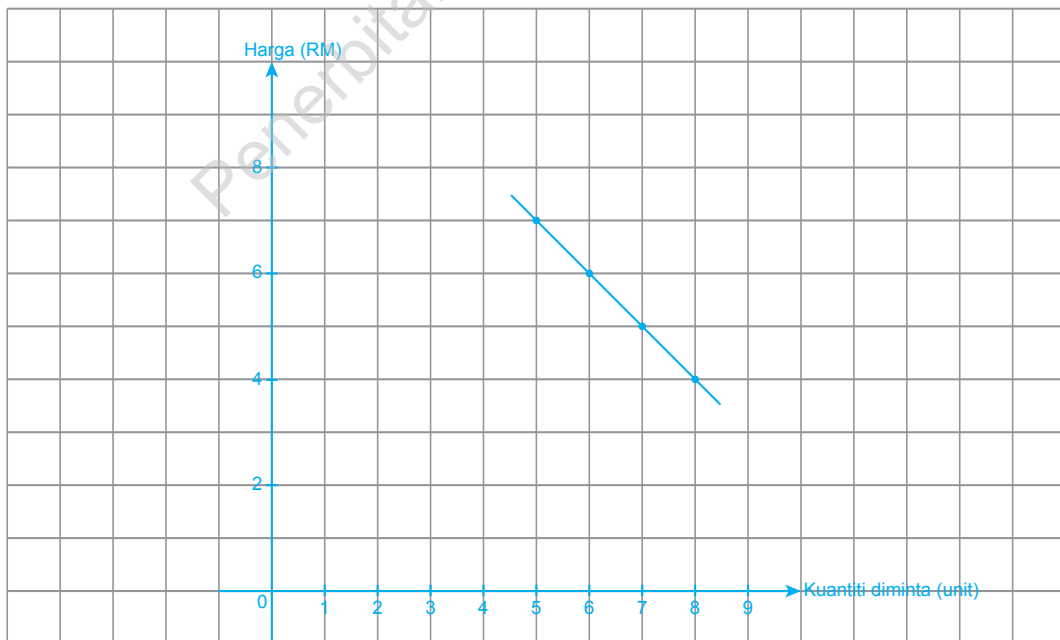
PPT



AKTIVITI 2.1.1A

Buku Teks ms. 52

(a)





2.2 Keanjalan Harga

Buku Teks ms. 88 – 111

TP 1

15. Jawab soalan yang berikut berkenaan dengan keanjalan harga permintaan.

SP

2.2.1 (a) Keanjalan harga permintaan mengukur (i) tindak balas perubahan kuantiti diminta kesan daripada (ii) perubahan harga barang itu.

(b) Rumus pengiraan pekali keanjalan harga permintaan ialah:

$$\text{Keanjalan harga permintaan } (E_d) = \frac{\text{Peratus perubahan kuantiti diminta}}{\text{Peratus perubahan harga}}$$

INFO



Keanjalan harga permintaan



AKTIVITI 2.2.2

Buku Teks ms. 91

$$\begin{aligned}\% \Delta Q \text{ gula} &= \frac{8 - 10}{10} \times 100 \\ &= -20\%\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\% \Delta P \text{ gula} &= \frac{2 - 1.5}{1.5} \times 100 \\ &= 33.33\%\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Keanjalan harga permintaan gula} &= \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P} \\ &= \frac{-20\%}{33.33\%} \\ &= -0.6\end{aligned}$$

Keanjalan harga permintaan gula bernilai 0.6 bermakna jika harga gula meningkat sebanyak 1%, kuantiti diminta terhadap gula akan berkurang sebanyak 0.6%. Sebaliknya, jika harga gula jatuh sebanyak 1%, kuantiti diminta terhadap gula akan bertambah sebanyak 0.6%.

$$\begin{aligned}\% \Delta Q \text{ durian} &= \frac{30 - 40}{40} \times 100 \\ &= -25\%\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\% \Delta P \text{ durian} &= \frac{2 - 1.5}{1.5} \times 100 \\ &= 33.33\%\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Keanjalan harga permintaan durian} &= \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P} \\ &= \frac{-25\%}{33.33\%} \\ &= -0.75\end{aligned}$$

Keanjalan harga permintaan durian bernilai 0.75 bermakna jika harga durian meningkat sebanyak 1%, kuantiti diminta terhadap durian akan berkurang sebanyak 0.75%. Sebaliknya, jika harga durian jatuh sebanyak 1%, kuantiti diminta terhadap durian akan bertambah sebanyak 0.75%.

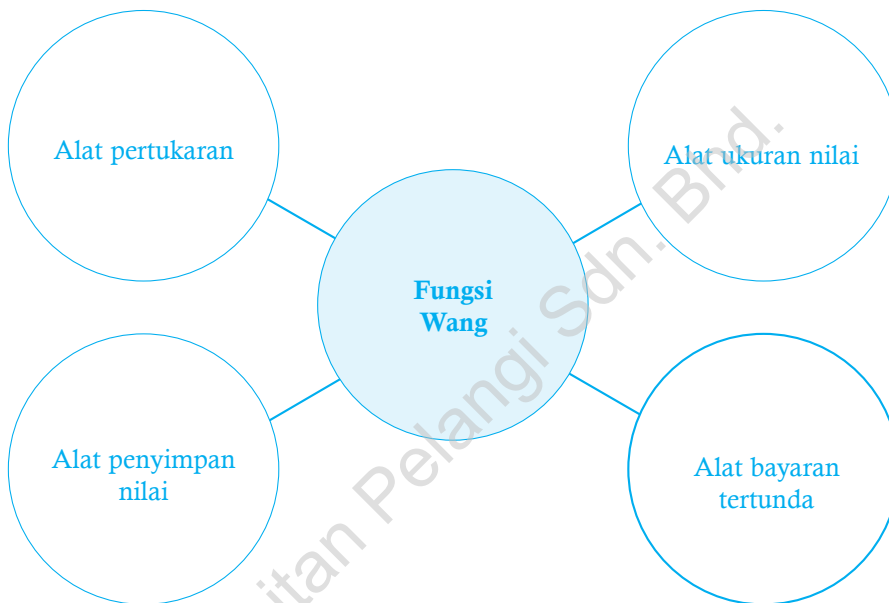
3.1 Wang dan Bank

Buku Teks ms. 124 – 141

1. Dengan menggunakan peta i-THINK yang sesuai, senaraikan fungsi wang.

TP 1

SP
3.1.1



Terima jawapan lain yang munasabah

2. Berikut adalah aktiviti yang telah dilakukan oleh ahli keluarga Pak Sam. Berdasarkan aktiviti yang dilakukan, nyatakan fungsi wang.

SP
3.1.1

TP 2

Aktiviti ahli keluarga Pak Sam		Fungsi wang
(a)	Pak Sam telah menyimpan RM3 000 di bank.	Alat penyimpan nilai
(b)	Alat tulis yang dibeli oleh anak Pak Sam adalah seperti berikut: pembaris RM3, buku latihan RM8 dan pen RM3.50.	Alat pengukur nilai
(c)	Mak Sam membeli sebuah mesin basuh dengan bayaran ansuran.	Alat bayaran tertunda
(d)	Datuk Pak Sam menggunakan RM6 untuk membeli sesisir pisang emas daripada penjaja buah-buahan.	Alat pertukaran



AKTIVITI 3.1.1

Buku Teks ms. 127

1. Kelebihan sistem wang berbanding dengan sistem barter:

(a) Alat perantaraan pertukaran

- Tidak memerlukan kehendak serentak antara pihak yang hendak berurus niaga
- Membolehkan pertukaran dijalankan dalam pelbagai hala
- Memudahkan urus niaga dijalankan

(b) Alat ukuran nilai

- Semua barang dan perkhidmatan dalam pasaran dapat dinilai dengan menggunakan wang
- Pengguna dan pengeluar boleh membandingkan harga barang dan perkhidmatan

(c) Alat penyimpan nilai

- Wang adalah tahan lama
- Wang boleh disimpan untuk kegunaan masa depan

(d) Alat bayaran tertunda

- Wang boleh diterima sebagai bayaran tertunda dalam urus niaga kredit kerana mempunyai nilai yang stabil

3. Jadual berikut menunjukkan aktiviti yang dilakukan oleh Bank Negara Malaysia. Berdasarkan aktiviti yang dilakukan, nyatakan fungsi bank pusat.

SP
3.1.2

TP 1 TP 2

Tindakan Bank Pusat		Fungsi Bank Pusat
(a)	Bank Negara Malaysia menerima semua deposit hasil cukai dan hasil bukan cukai bagi pihak kerajaan.	Jurubank kepada kerajaan
(b)	Bank Negara Malaysia memastikan penawaran wang adalah mencukupi dalam pasaran wang.	Mengeluarkan mata wang
(c)	Bank pusat meningkatkan kadar bunga untuk mengatasi masalah inflasi.	Mengawal kestabilan ekonomi
(d)	Bank pusat menjual Ringgit Malaysia dan membeli Yen Jepun apabila nilai Ringgit Malaysia naik berbanding dengan Yen Jepun.	Mengawal kestabilan nilai mata wang
(e)	Bank perdagangan mendapatkan pinjaman daripada bank pusat apabila menghadapi masalah kekurangan wang tunai.	Jurubank kepada bank perdagangan

BAB 4

Pengeluaran

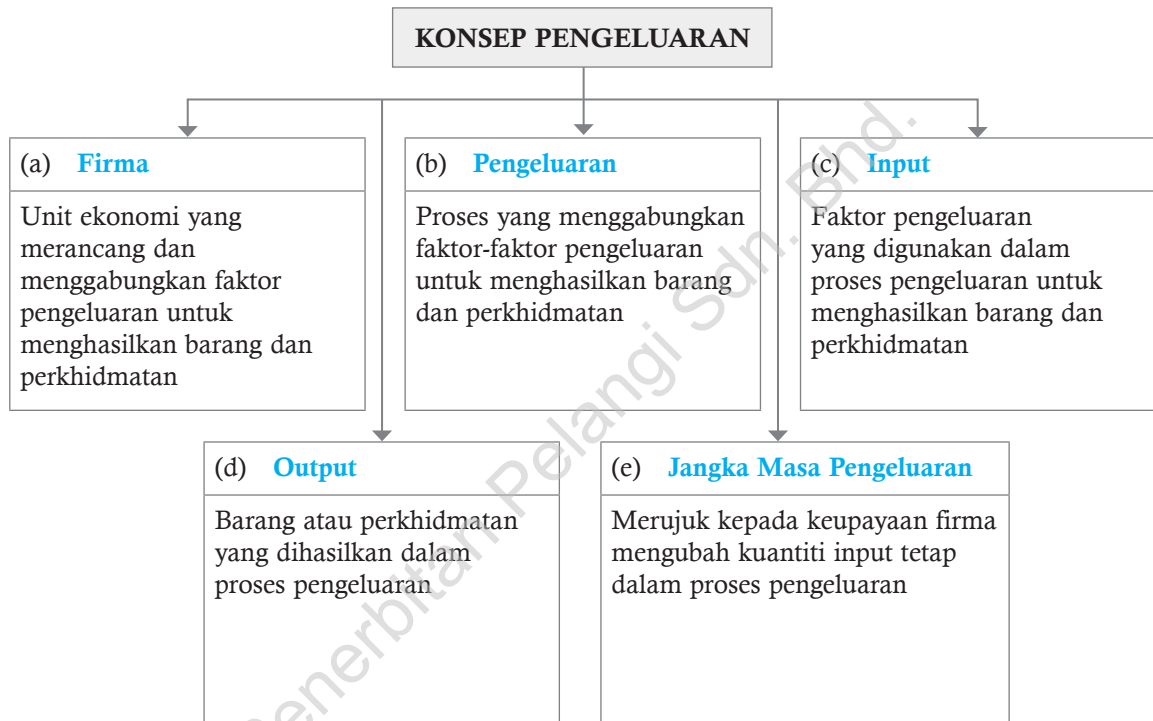
4.1 Konsep Pengeluaran, Kos dan Hasil

Buku Teks ms. 206 – 231

1. Lengkapkan rajah berikut tentang konsep pengeluaran.

TP 1

SP
4.1.1



2. Bandingkan perbezaan input tetap dan input berubah dalam jadual berikut.

SP
4.1.1

Input tetap	Input berubah
Bilangannya tidak berubah ikut bilangan output.	Bilangannya berubah ikut bilangan output.
Wujud dalam pengeluaran jangka pendek sahaja.	Wujud dalam pengeluaran jangka pendek dan jangka panjang.
Wujud walaupun tiada output dikeluarkan.	Tidak wujud jika tiada output dikeluarkan.
Contohnya, mesin	Contohnya, bahan mentah.

MODUL SPM

UJIAN

SKOP

HALAMAN

UJIAN 1

Bab 1 – Bab 2

94 – 102

UJIAN 2

Bab 3 – Bab 4

103 – 111

PENTAKSIRAN AKHIR TAHUN

112 – 128

ePENTAKSIRAN AKHIR TAHUN



<https://qr.pelangibooks.com/?u=ekbscYRS>

*Jangan lupa Pelangi Online Test (POT)
untuk latihan ekstra!*

▶▶▶ **POT**

<https://qr.pelangibooks.com/?u=POTEK4>

Enrolment key: bH5&gAzZ



UJIAN 1

KERTAS 1

Pilih jawapan yang paling tepat.

1. Apakah tujuan individu membuat pilihan dalam menyelesaikan masalah ekonomi?

- A Mengutamakan keselesaan
- B Memaksimumkan perbelanjaan
- C Mengutamakan barang kehendak
- ☒ D Memaksimumkan utiliti terhadap barang

2. Maklumat di bawah menunjukkan ciri suatu sumber ekonomi.

- Kreatif dan inovatif
- Sanggup menanggung risiko kebakaran

Sumber ekonomi tersebut mungkin merujuk kepada

- A Kementerian Pendidikan Malaysia
- B Penduduk Kampung Teloi Kanan
- C Jabatan Kesihatan Malaysia
- ☒ D Pengusaha Ladang Sawit

3. Pernyataan manakah yang **benar** tentang sumber ekonomi buruh dalam konsep ekonomi?

- A Menyumbang tenaga fizikal dan tenaga mental dalam proses pengeluaran dengan menerima sewa
- B Merupakan pemilik aset tetap dengan menerima upah
- C Menggabungkan sumber ekonomi dengan menerima untung
- ☒ D Wujud mobiliti yang tinggi

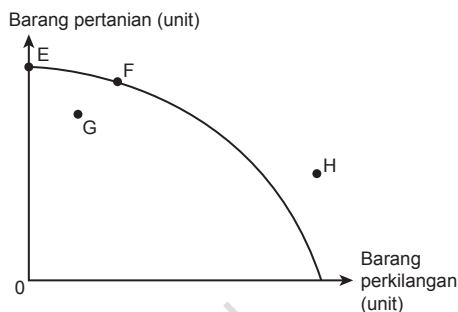
4. Pernyataan manakah yang menerangkan kos lepas bagi firma?

- A Kos yang dibayar walaupun proses pengeluaran tidak dijalankan
- B Perbelanjaan yang tidak dikeluarkan untuk menghasilkan barang dan perkhidmatan
- ☒ C Keluaran kedua terbaik yang dilepaskan bagi mendapatkan keluaran terbaik
- D Input yang ditambah dalam proses pengeluaran bagi meningkatkan output

Skor

/100

5. Rajah 1 menunjukkan satu keluk kemungkinan pengeluaran.



Rajah 1

Titik yang manakah menunjukkan masalah pengangguran?

- A Titik E
- B Titik F
- ☒ C Titik G
- D Titik H

6. Maklumat berikut berkaitan dengan ciri sebuah sistem ekonomi.

Bergantung kepada cita rasa dan permintaan masyarakat.

Masalah asas ekonomi yang manakah dapat diselesaikan dengan sistem ekonomi tersebut?

- ☒ A Apa barangan yang dikeluarkan
- B Bagaimana barangan dikeluarkan
- C Berapa barangan yang dikeluarkan
- D Untuk siapa barangan dikeluarkan

7. Pernyataan manakah yang merujuk kepada "untuk siapa barang itu dikeluarkan"?

- A Pemilihan pihak yang akan mengagihkan barang itu
- B Penentuan golongan yang akan mengeluarkan barang itu
- ☒ C Penentuan golongan yang akan menggunakan barang itu
- D Pemilihan pihak yang akan memasarkan barang itu



8. Maklumat di bawah menunjukkan sebuah ciri sistem ekonomi.

BAB 1
Buku Tekst
ms.
20-27

- Harga dikawal oleh pihak kerajaan
- Pemberian subsidi kepada pengeluar untuk memaksimumkan kebajikan pengeluar

Apakah sistem ekonomi yang diamalkan oleh negara tersebut?

- A Sistem ekonomi pasaran bebas
B Sistem ekonomi campuran
C Sistem ekonomi Islam
D Sistem ekonomi perancangan pusat

9. Pasangan yang manakah benar?

BAB 1
Buku Tekst
ms.
20-35

	Sistem ekonomi	Ciri-ciri
A	Sistem ekonomi perancangan pusat	Pengguna bebas membuat pilihan
B	Sistem ekonomi kapitalis	Sumber ekonomi dikawal sepenuhnya oleh kerajaan
C	Sistem ekonomi campuran	Sumber ekonomi tidak dimiliki sepenuhnya oleh kerajaan
D	Sistem ekonomi Islam	Motif utama adalah keuntungan yang maksimum

10. Pernyataan yang benar mengenai hukum permintaan.

BAB 2
Buku Tekst
ms.
49-50

- A Semakin tinggi harga barang, semakin kurang kuantiti yang diminta
B Hubungan antara harga dan kuantiti diminta adalah secara langsung
C Keluk permintaan mencerun ke atas dari kiri ke kanan
D Keluk permintaan mencerun ke bawah dari kanan ke kiri

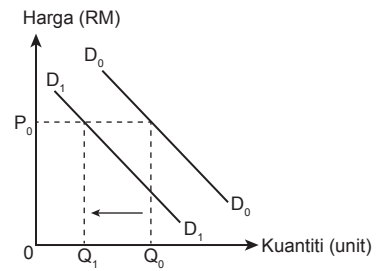
11. Maklumat berikut menunjukkan faktor yang boleh menyebabkan perubahan permintaan barang Q.

BAB 2
Buku Tekst
ms.
56-61

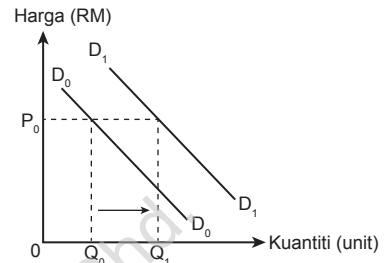
Kakitangan awam akan mendapat bantuan khas RM600 pada tahun 2023.

Keluk permintaan yang manakah yang menunjukkan perubahan permintaan barang Q?

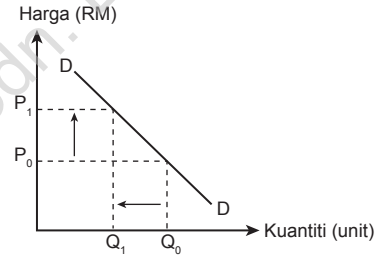
A



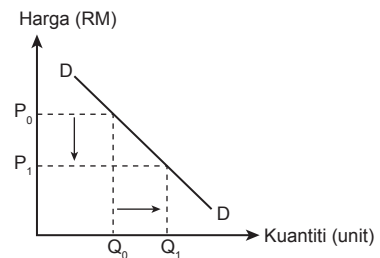
B



C

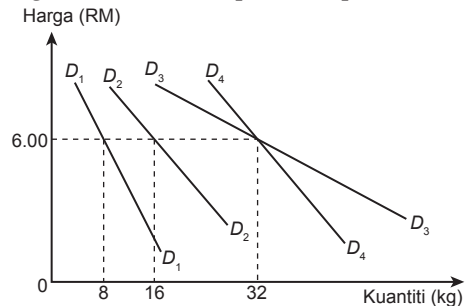


D



12. Rajah 2 menunjukkan keluk permintaan bagi empat orang individu terhadap serbuk pencuci muka.

BAB 2
Buku Tekst
ms.
52-54



Rajah 2



24. I Lebih permintaan merujuk kepada keadaan apabila kuantiti diminta sama dengan kuantiti ditawarkan.
- D II Keseimbangan pasaran wujud apabila jumlah permintaan pasaran tidak sama dengan jumlah penawaran pasaran.

25. I Jika pekali keanjalan adalah 0.8, ia menunjukkan harga cenderung menurun.
- B II Barang mewah lebih anjal daripada barang keperluan.

KERTAS 2

BAHAGIAN A

1. (a) Maklumat berikut merujuk kepada satu sumber pengeluaran.

Sumber ini mempunyai mobiliti kegunaan dalam proses pengeluaran barang dan perkhidmatan.

Jelaskan ciri-ciri sumber ekonomi tersebut.

- tanah [1m]
- wujud secara semula jadi [1m]
- penawarannya terhad [1m]
- ganjaran adalah sewa [1m]
- tidak mempunyai mobiliti tempat [1m]
- Contoh: lautan, hutan, air [1m]

[4 markah]

- (b) Dalam sistem ekonomi campuran, kerajaan menyediakan rumah mampu milik kepada rakyat terutamanya golongan B40. Berikan pandangan anda.

- menyediakan barang keperluan [1m]
- isi rumah / pengguna meneruskan kehidupan [1m]
- meningkatkan imej negara [1m]
- meningkatkan taraf hidup masyarakat [1m]
- tanggungjawab sosial kerajaan / peranan kerajaan sebagai pengeluar [1m]
- kerajaan memastikan lebih ramai rakyat / pengguna mampu memilik rumah sendiri [1m]
- mengurangkan rumah setinggan [1m]

[6 markah]

KERTAS 1

Pilih jawapan yang paling tepat.

1. Maklumat berikut menunjukkan suatu fungsi wang.

BAB 3
Buku Teks
ms.
124-127

Puan Meda membeli sebuah meja makan dengan wang depositi sebanyak RM500 dan beliau membayar ansuran bulanan sebanyak RM200 selama 10 bulan.

Apakah fungsi wang di atas?

- A Pengukur nilai
- B Penyimpan nilai
- C Bayaran tertunda**
- D Perantaraan pertukaran

2. Antara yang berikut, yang manakah menunjukkan fungsi bank pusat?

BAB 3
Buku Teks
ms.
128-131

- I Mengawal kestabilan nilai mata wang
- II Merupakan sumber pinjaman terakhir kepada bank perdagangan
- III Menerima dan membuat bayaran dalam urusan niaga perniagaan
- IV Menerima deposit daripada orang ramai
- A I dan II**
- B I dan IV
- C II dan III
- D III dan IV

3. Maklumat di bawah berkaitan dengan kemudahan pinjaman yang disediakan oleh bank perdagangan.

BAB 3
Buku Teks
ms.
132-141

Encik Mogan merupakan seorang usahawan penternakan lembu di Padang Meha, Kedah. Beliau mempunyai akaun semasa di sebuah bank perdagangan. Berikut adalah transaksi akaun beliau pada 10 April 2024:

Butiran	Jumlah (RM)
Baki dalam akaun	2 000
Overdraf diluluskan	6 000
Pengeluaran dilakukan	4 000

Berapakah jumlah overdraf yang telah digunakan oleh Encik Mogan pada tarikh tersebut?

- A RM2 000**
- B RM3 000
- C RM4 000
- D RM5 000

4. Antara yang berikut, kegiatan manakah yang dikategorikan dalam sektor kedua?

BAB 3
Buku Teks
ms.
142-143

- I Di Taman Aman Perwira wujud sebuah kilang biskut
- II Ali bekerja sebagai tukang rumah di Senawang, Negeri Sembilan
- III Encik Darus membuka sebuah pasar raya di Taman Jaya
- IV Hotel ABC telah dinaikkan taraf sebagai hotel lima bintang di Langkawi
- A I dan II**
- B I dan IV
- C II dan III
- D III dan IV

5. Jadual 1 menunjukkan hasil kajian seorang pelajar universiti tentang kerjaya pilihan pelajar lepasan kolej di sebuah bandar.

BAB 3
Buku Teks
ms.
143

Sektor pekerjaan	Peratus (%)
Perbankan	36
Perladangan	5
Perkilangan	7
Pendidikan	14
Perikanan	6
Peruncitan	16
Telekomunikasi	10
Cari gali minyak	6
Jumlah	100

Jadual 1

Hitungkan peratus pelajar yang memilih pekerjaan dalam sektor ketiga.

- A 52%
- B 62%
- C 68%
- D 76%**

6. Maklumat di bawah berkaitan dengan suatu jenis pendapatan individu.

BAB 3
Buku Teks
ms.
150-151

X merupakan ganjaran kepada individu yang menangguhkan perbelanjaan masa kini.

Ganjaran X ialah

- A upah
- B sewa
- C faedah**
- D untung

PENTAKSIRAN AKHIR TAHUN

Kertas 1

Satu jam lima belas minit

[40 markah]

Skor

/100

Arahan: Kertas soalan ini mengandungi 40 soalan. Jawab semua soalan. Tiap-tiap soalan diikuti oleh empat pilihan jawapan iaitu A, B, C dan D. Bagi setiap soalan, pilih satu jawapan sahaja.

1. Ilmu ekonomi mengkaji kepada
- A sumber ekonomi lebih banyak daripada kehendak masyarakat
 - ☒ B sumber ekonomi terhad tetapi kehendak masyarakat tidak terhad
 - C sumber wang kurang tetapi barang keperluan tidak terhad
 - D sumber ekonomi tidak terhad tetapi kehendak masyarakat terhad

2. Mengapakah kehendak masyarakat sentiasa tidak terhad?

- ☒ A Memaksimumkan kepuasan
- B Memaksimumkan kebajikan
- C Memaksimumkan keuntungan
- D Memaksimumkan keperluan individu

3. Maklumat di bawah menunjukkan tiga jenis tenaga buruh.

- Operator pengeluaran
- Penyelia kilang kayu
- Pegawai keselamatan kilang

Apakah ganjaran yang diterima oleh sumber ekonomi di atas?

- ☒ A Upah
- B Sewa
- C Faedah
- D Untung

4. Kerajaan ingin membina sebuah hospital pakar di Baling, Kedah. Apakah tujuan kerajaan membuat pilihan tersebut?

- A Memaksimumkan kepuasan
- B Memaksimumkan keuntungan
- ☒ C Menjaga kebajikan masyarakat
- D Meminimumkan kos pengeluaran

5. Antara yang berikut, pilih pernyataan yang tepat menggambarkan masalah kekurangan dalam ekonomi.

- A Encik Lim dapat membeli sebuah kereta mewah dengan pendapatannya
- B Firma X menggunakan mesin yang canggih untuk mengeluarkan produk P
- ☒ C Alin meminjam wang daripada saudaranya untuk membeli sebuah komputer riba
- D Kerajaan menggunakan hasil yang diperoleh daripada kutipan cukai untuk membuat penyelenggaraan jalan raya

6. Maklumat di bawah berkaitan dengan masalah ekonomi.

Arif : Baju ini berharga RM30 manakala seluar ini berharga RM20.

Halim: Saya hanya ada RM40. Oleh itu, saya akan beli baju ini sahaja.

Apakah kos lepas yang dihadapi oleh Halim?

- A Wang
- B Baju
- ☒ C Seluar
- D Kepuasan

7. Maklumat di bawah berkaitan dengan masalah asas ekonomi.

Pengusaha-pengusaha keropok ikan telah meningkatkan pengeluaran ketika ketibaan pelancong asing di Malaysia pada bulan Mei hingga Julai.

Apakah masalah asas ekonomi yang belum diselesaikan dalam situasi tersebut?

- I Apakah yang hendak dikeluarkan?
 - II Berapakah yang hendak dikeluarkan?
 - III Bagaimanakah hendak dikeluarkan?
 - IV Untuk siapa dikeluarkan?
- A I dan II
 - B I dan IV
 - ☒ C II dan III
 - D III dan IV